T096 ATĐ 8 (05) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q45-Kiền Độ Sử-Mười Môn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 125

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 45

Chöông 2: KIEÀN-ÑOÄ SÖÛ

Phaåm 4: MÖÔØI MOÂN, Phaàn 9

Nhö noùi: Neáu ñöôïc ñònh naày, thì döïa vaøo ñònh aáy, laäp ñònh aáy, laïi khoâng thoï khoå khôûi taäp veà sinh giaø, beänh, cheát ôû vò lai. Hoûi: Ñònh naày khoâng theå döùt tröø kieát, vì sao noùi raèng: Neáu ñöôïc ñònh aáy, cho ñeán noùi roäng? Ñaùp: Neân quaùn vieäc naày. Vì sao? Vì neáu ngöôøi Höõu hoïc nhaäp ñònh Dieät, khôûi ñònh, nghó raèng: Ñaây laø dieät trong giaây laùt, phaùp taâm, taâm sôû giaây laùt khoâng haønh, söï vaéng laëng, toát ñeïp coøn nhö theá, huoáng chi laø dieät roát raùo. Phaùp taâm, taâm sôû roát raùo khoâng haønh: Vì vieäc naày, töùc döùt tröø phieàn naõo, nhaäp Nieát-baøn voâ dö. Neáu ngöôøi Voâ hoïc nhaäp ñònh Dieät, xuaát ñònh, nghó nhö vaày, cho ñeán do vieäc naày, neân boû caùc aám, nhaäp Nieát-baøn voâ dö. Vì vieäc aáy, neân noùi raèng: Neáu ñöôïc ñònh naày, cho ñeán noùi roäng. Khoâng coøn thoï khoå, khôûi taäp. Luaän Thi Thieát noùi: Coù ngöôøi nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh, coù ngöôøi khoâng nguyeän nhaäp ñònh, maø nguyeän xuaát ñònh, coù ngöôøi nguyeän nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh, coù ngöôøi khoâng nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh. Nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh: Gioáng nhö coù moät ngöôøi nghó raèng: Mong sao cho ta nhaäp ñònh Dieät. Khoâng caûm nghó: Khieán ta xuaát ñònh Dieät. Khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng, neáu moät ñònh ñöôïc hieän ôû tröôùc thì xuaát ñònh kia xuaát, boán thöù ñònh höõu töôûng, neáu moät thöù hieän ôû tröôùc thì ñoù goïi laø nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh. Khoâng nguyeän nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh: Gioáng nhö coù moät ngöôøi khoâng nghó: Mong sao cho ta nhaäp ñònh Dieät, maø nghó raèng: Khieán ta xuaát ñònh Dieät, khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng. Neáu moät ñònh hieän ôû

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 126

tröôùc, thì ngöôøi kia nhaäp ñònh Dieät, xuaát ñònh Dieät, khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng, neáu moät ñònh hieän ôû tröôùc thì ñoù goïi laø khoâng nguyeän nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh. Nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh: Gioáng nhö coù moät ngöôøi nghó raèng: Mong sao cho ta nhaäp ñònh Dieät, sao cho xuaát ñònh Dieät, khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng, neáu moät ñònh hieän ôû tröôùc, thì ngöôøi kia nhaäp ñònh Dieät, xuaát ñònh Dieät, khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng, neáu moät ñònh hieän ôû tröôùc, thì ñoù goïi laø nguyeän nhaäp ñònh, cuõng nguyeän xuaát ñònh. Khoâng nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh: Gioáng nhö coù moät ngöôøi khoâng nghó raèng: Khieán cho ta nhaäp ñònh Dieät, maø xuaát ñònh Dieät, khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng. Neáu moät ñònh hieän ôû tröôùc, thì ngöôøi kia seõ nhaäp ñònh Dieät, xuaát ñònh Dieät, khôûi boán thöù ñònh höõu töôûng, neáu coù moät ñònh hieän ôû tröôùc, thì ñoù goïi laø khoâng nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh. Hoûi: Nguyeän nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh coù theå nhö theá. Sao laø khoâng muoán nhaäp ñònh, xuaát ñònh, maø nhaäp ñònh, xuaát ñònh? Ñaùp: Ñaây laø ñeàu muoán nhaäp ñònh, ñeàu muoán xuaát ñònh, tuy nhieân nhaäp ñònh, xuaát ñònh coù ngöôøi töï taïi, coù ngöôøi khoâng töï taïi. Cho neân, Luaän Thi Thieát noùi raèng: Hoaëc coù ngöôøi nhaäp ñònh taâm ñöôïc töï taïi, xuaát ñònh taâm khoâng ñöôïc töï taïi. Hoaëc coù ngöôøi xuaát ñònh taâm ñöôïc töï taïi, taâm nhaäp ñònh khoâng ñöôïc töï taïi. Hoaëc coù ngöôøi nhaäp ñònh, xuaát ñònh taâm ñeàu ñöôïc töï taïi. Hoaëc coù ngöôøi nhaäp ñònh, xuaát ñònh taâm ñeàu khoâng ñöôïc töï taïi. Nhaäp ñònh taâm ñöôïc töï taïi, xuaát ñònh taâm khoâng ñöôïc töï taïi: Khoâng nguyeän nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh. Xuaát ñònh taâm ñöôïc töï taïi, nhaäp ñònh taâm khoâng ñöôïc töï taïi: Khoâng nguyeän xuaát ñònh, nguyeän nhaäp ñònh. Nhaäp ñònh taâm ñöôïc töï taïi, xuaát ñònh taâm ñöôïc töï taïi: Khoâng nguyeän nhaäp ñònh, khoâng nguyeän xuaát ñònh. Nhaäp ñònh taâm khoâng ñöôïc töï taïi, xuaát ñònh taâm khoâng ñöôïc töï taïi: Nguyeän nhaäp ñònh, nguyeän xuaát ñònh. Do vieäc naày, neân noùi raèng: Ngöôøi nhaäp ñònh ñeàu muoán nhaäp ñònh, ngöôøi xuaát ñònh ñeàu muoán xuaát ñònh. Hoûi: ÔÛ ñaây noùi boán ñònh höõu töôûng laø gì? Ñaùp: Laø boán Voâ saéc. Hoûi: Vì sao noùi boán Voâ saéc laø boán ñònh höõu töôûng? Ñaùp: Boán ñònh Voâ saéc ñoái vôùi ñònh Dieät, ñöôïc laäp ra laø traùi ñònh vôùi thöù lôùp, traùi vôùi ñònh sieâu vieät. Neáu xuaát ñònh kia, khôûi taâm Phi

töôûng Phi phi töôûng xöù, keá laø khôûi taâm Voâ sôû höõu xöù laø traùi vôùi ñònh thöù lôùp. Neáu khôûi taâm Thöùc xöù laø traùi vôùi ñònh sieâu vieät. Neáu xuaát ñònh kia, khôûi taâm Voâ sôû höõu xöù, keá laø khôûi taâm Thöùc xöù, laø traùi vôùi ñònh thöù lôùp. Neáu khôûi taâm Khoâng xöù, laø traùi vôùi ñònh sieâu vieät. Do vieäc naày, neân noùi boán ñònh Voâ saéc laø boán Ñònh höõu töôûng. Kinh noùi: Ngöôøi nhaäp ñònh Dieät, löûa khoâng theå ñoát, nöôùc khoâng theå cuoán troâi, vaät nhoïn beùn khoâng theå gaây toån thöông, chaát ñoäc khoâng theå haïi, khoâng bò ngöôøi khaùc gieát. Hoûi: Vì sao ngöôøi nhaäp ñònh Dieät, löûa khoâng theå ñoát, nöôùc khoâng theå cuoán troâi, vaät nhoïn beùn khoâng theå gaây toån thöông, chaát ñoäc khoâng theå haïi, khoâng bò ngöôøi khaùc gieát? Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi:

Ñònh naày laø phaùp khoâng haïi. Do ñoù neáu ngöôøi nhaäp ñònhnaày thì tai hoïa khoâng theå laøm haïi. Laïi nöõa, ñònh naày vì coù oai theá lôùn, neân chö thieân coù oai ñöùc thöôøng hoä veä. Laïi nöõa, caûnh giôùi thieàn cuûa thieàn, caûnh giôùi thaàn tuùc cuûa thaàn tuùc, laø vieäc khoâng theå nghó baøn. Laïi nöõa, ñònh naày voâ taâm. Ngöôøi voâ taâm thì khoâng cheát, khoâng sinh. Kinh Taùn Kyø-baø-laø nhaân duyeân maø luaän naày noùi: Nghe noùi thôøi quaù khöù Ñöùc Phaät Ca-Caâu-Toân-Ñaø coù hai vò ñeä töû ñaïi hieàn: 1. Teân Tyø-Ñaàu-La. 2. Teân Taùn-Kyø-Baø. Baáy giôø, Toân giaû Taùn-Kyø-Baø ñaõ giaùo hoùa nhieàu nôi trong moät thaønh. ÔÛ beân caïnh thaønh kia, nôi coù nhieàu ngöôøi laïi, Toân giaû nhaäp ñònh Dieät. Luùc aáy, coù ngöôøi chaên boø, deâ, ngöôøi gaùnh coû, cuûi, ngöôøi ñi ñöôøng, thaáy vaäy ñeàu nghó thaàm: Ñaïi ñöùc naày ngoài xeáp baèng maø cheát. Chuùng ta neân laáy phaân boø, cuûi khoâ ñeå thieâu xaùc roài haõy ñi. Nghó Döùt, hoï lieàn laáy phaân boø, cuûi khoâ ñoát xong roài boû ñi. Baáy giôø, Toân giaû Taùn-Kyø-Baø, vaøo luùc saùng sôùm, xuaát ñònh Dieät, nhanh choùng phuûi duõ y taêng-giaø-leâ, vaøo buoåi saùng sôùm, ñaép y, oâm baùt vaøo thaønh khaát thöïc. Luùc aáy, caùc ngöôøi chaên boø, deâ, gaùnh cuûi, coû ñi treân ñöôøng, thaáy ñeàu noùi: Toân giaû naày, ngaøy hoâm qua ngoài xeáp baèng maø cheát. Chuùng ta ñaõ duøng cuûi khoâ, phaân boø khoâ, ñoát. Nay ñaõ soáng laïi. Ngöôøi thôøi baáy giôø ñeàu goïi laø Toân giaû laø soáng laïi. Sôû dó thaân khoâng bò löûa ñoát, laø do naêng löïc cuûa ñònh gìn giöõ. Sôû dó khoâng ñoát y laø do naêng löïc cuûa thaàn tuùc duy trì.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 128

Laïi coù thuyeát noùi: Sôû dó thaân vaø y khoâng bò löûa ñoát, ñeàu do naêng löïc cuûa ñònh, cho neân, Kinh Taùn Kyø-baø-laø nhaân duyeân cuûa luaän naày. Nhö trong nhaân duyeân noùi: Neâu roõ ngöôøi khôûi ñònh Dieät, ñöôïc baùo ôû hieän ñôøi? Hoûi: Do ñaâu neâu roõ ngöôøi khôûi ñònh Dieät ñöôïc quaû baùo hieän ñôøi? Ñaùp: Thuyeát naày khoâng caàn phaûi hieåu. Vì sao? Vì thuyeát naày chaúng phaûi tu-ña-la, Tyø-ni, A-tyø-ñaøm. Ñaây laø nhaân duyeân. Hoaëc ñuùng, khoâng ñuùng. Neáu muoán phaûi hieåu thì coù yù gì? Ñaùp: Khoâng ñöôïc baùo hieän ñôøi, maø thoï nhieàu baùo. Hoûi: Vì sao cho laø ngöôøi khôûi ñònh Dieät, hoaëc ñöôïc hieäân baùo, hoaëc ñöôïc nhieàu baùo? Ñaùp: Neáu thí thöùc aên cho ngöôøi khôûi ñònh Dieät, chính laø thí thöùc aên cho ngöôøi khôûi caùc thieàn giaûi thoaùt, tam-muoäi. Vì sao? Vì neáu muoán nhaäp ñònh naày, tröôùc khôûi taâm thieän coõi Duïc, theo thöù lôùp nhaäp Sô thieàn, cho ñeán phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Theo thöù lôùp nhaäp ñònh Dieät, muoán khôûi ñònh naày. Xuaát ñònh aáy, theo thöù lôùp khôûi taâm Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, cho ñeán Sô thieàn, theo thöù lôùp khôûi taâm thieän coõi Duïc. Vì trong thaân haønh giaû tu coâng ñöùc nhö theá v.v..., neân cho thöùc aên, ñöôïc baùo hieän ñôøi, hoaëc ñöôïc nhieàu baùo. Laïi nöõa, xuaát ñònh naày khôûi, xuaát nhaäp, noùi naêng, ñaép y, nhaän laáy thöùc aên uoáng. Vì oai nghi vaéng laëng nhö theá v.v..., neân caùc Baø-la- moân, cö só tín taâm, sinh taâm cung kính, traân troïng, ñem aùo côm v.v... thí cho, seõ ñöôïc baùo hieän ñôøi, hoaëc ñöôïc nhieàu baùo. Laïi nöõa, ñònh naày nghó laø ít coù cuûa con ngöôøi. Neáu ngöôøi nghe Tyø-kheo kia ñöôïc ñònh

Dieät, lieàn sinh töôûng raát laø ít coù, caùc Baø- la-moân, cö só tín taâm, duøng taâm thanh tònh, thí cho hoï côm aùo v.v..., seõ ñöôïc baùo hieäân ñôøi, hoaëc ñöôïc nhieàu baùo. Laïi nöõa, neáu thí thöùc aên cho ngöôøi khôûi ñònh Dieät, ñöôïc goïi laø thí thöùc aên cho ngöôøi khoâng ñöôïc aên. Ngöôøi nhaäp ñònh höõu töôûng, tuy khoâng aên baèng ñoaøn thöïc, nhöng aên baèng xuùc thöïc, yù tö thöïc, thöùc thöïc höõu laäu. Ngöôøi nhaäp ñònh voâ laäu tuy khoâng aên boán thöù thöùc aên höõu laäu, maø duøng xuùc, yù tö thöùc voâ laäu ñeå giöõ gìn thaân. Ngöôøi nhaäp ñònh Dieät, khoâng coù boán thöù thöùc aên, cuõng khoâng duøng xuùc yù tö thöùc voâ laäu ñeå giöõ gìn thaân. Do ñoù thí cho ngöôøi khôûi ñònh Dieät, töùc thí thöùc aên cho ngöôøi khoâng aên, ñöôïc quaû baùo hieän ñôøi, hoaëc ñöôïc nhieàu baùo. Laïi nöõa, neáu thí thöùc aên cho ngöôøi khôûi ñònh Dieät thì chính laø cho thöùc aên ngöôøi ñeán Nieát-baøn trôû laïi. Vì sao? Vì Ñònh Dieät naày gioáng vôùi Nieát-baøn. Nhö khi nhaäp Nieát-baøn voâ dö, thì taát caû phaùp taâm, taâm sôû

khoâng sinh, dieät taát caû phaùp coù duyeân. Ñònh naày cuõng vaäy. Cho neân, thí cho ngöôøi nhaäp ñònh Dieät kia thöùc aên, ñöôïc baùo hieän ñôøi, hoaëc ñöôïc nhieàu baùo. Khoâng chæ thí thöùc aên cho ngöôøi nhaäp ñònh Dieät, ñöôïc quaû baùo nhö hieän ñôøi maø thí thöùc aên cho naêm haïng ngöôøi, cuõng ñöôïc quaû baùo hieän ñôøi: 1. Ngöôøi xuaát ñònh Dieät khôûi. 2. Ngöôøi töø taâm töø khôûi. 3. Ngöôøi töø voâ traùnh khôûi. 4. Ngöôøi töø kieán ñaïo khôûi. 5. Ngöôøi töø ñöôïc taän trí khôûi. Laïi thí thöùc aên cho naêm haïng ngöôøi, seõ ñöôïc nhieàu quaû baùo. 1. Cho cha. 2. Cho meï. 3. Cho ngöôøi beänh. 4. Cho ngöôøi noùi phaùp. 5. Cho ngöôøi gaàn Phaät, Boà-taùt. Hoûi: Ñònh naày vì laø choã thoï sinh gaây ra nghieäp hay maõn nghieäp? Ñaùp: Ñònh naày laø maõn nghieäp, chaúng phaûi gaây ra nghieäp. Vì sao? Vì gaây ra nghieäp taát nhieân laø taùnh nghieäp, ñònh kia chaúng phaûi taùnh nghieäp. Hoûi: Ñònh naày laø ñöôïc hieän baùo, ñöôïc sinh baùo hay ñöôïc haäu baùo? Ñaùp: Ñònh naày ñöôïc sinh baùo, khoâng ñöôïc hieän baùo. Vì sao? Vì Phi töôûng Phi phi töôûng xöù khoâng theå khôûi ñònh naày. Hoûi: Xöù naøo thoï baùo cuûa ñònh naày? Ñaùp: ÔÛ boán aám baùo cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. Neáu ñaõ thaønh töïu ñònh Dieät, cuõng thaønh töïu baùo cuûa ñònh Dieät chaêng? Ñaùp: Hoaëc thaønh töïu ñònh Dieät, khoâng thaønh töïu baùo cuûa ñònh Dieät, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Thaønh töïu ñònh Dieät, khoâng thaønh töïu baùo cuûa ñònh Dieät: Sinh coõi Duïc, coõi Saéc ñöôïc ñònh Dieät. Neáu ñöôïc ñònh Dieät khoâng lui suït, thì seõ sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, chöa thoï baùo cuûa ñònh Dieät. 2. Thaønh töïu baùo cuûa ñònh Dieät, khoâng thaønh töïu ñònh Dieät: ÔÛ ñaây ñöôïc ñònh Dieät lui suït, sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù thoï baùo ñònh Dieät. 3. Thaønh töïu ñònh Dieät, cuõng thaønh töïu baùo cuûa ñònh Dieät: ÔÛ ñaây ñöôïc ñònh Dieät khoâng lui suït, sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, thoï baùo

cuûa ñònh Dieät. 4. Khoâng thaønh töïu ñònh Dieät, cuõng khoâng thaønh töïu baùo cuûa ñònh Dieät: Sinh trong coõi Duïc, coõi Saéc, khoâng ñöôïc ñònh Dieät, sinh coõi

Khoâng xöù, Thöùc xöù, Voâ sôû höõu xöù. Hoaëc ñöôïc ñònh Dieät lui suït, hoaëc khoâng ñöôïc ñònh Dieät, sinh Phi töôûng Phi phi töôûng xöù, khoâng thoï baùo cuûa ñònh Dieät. Neáu lui suït ñònh Dieät, coù lui suït quaû A-la-haùn hay khoâng? Ñaùp: Hoaëc lui suït ñònh Dieät, khoâng lui suït quaû A-la-haùn, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Lui suït ñònh Dieät, khoâng lui suït quaû A-la-haùn. Ngöôøi Höõu hoïc lui suït Ñònh Dieät. A-la-haùn ñöôïc ñònh Dieät lui suït, khoâng ñöôïc töï taïi, chaúng phaûi khôûi kieát hieän ôû tröôùc. 2. Lui suït quaû A-la-haùn, khoâng lui suït ñònh Dieät: A-la-haùn tueä giaûi thoaùt lui suït. Khi baäc Höõu hoïc ñöôïc ñònh Dieät, khi baäc Voâ hoïc khôûi kieát cuûa Phi töôûng Phi phi töôûng xöù. 3. Lui suït ñònh Dieät, cuõng lui suït quaû A-la-haùn: Luùc baäc Höõu hoïc ñöôïc ñònh Dieät. Luùc baäc Voâ hoïc khôûi kieát cuûa ñòa döôùi. Luùc lui suït baäc Voâ hoïc ñöôïc ñònh Dieät. Kieát ôû ba coõi, neáu khôûi kieát moät coõi lui suït. 4. Khoâng lui suït ñònh Dieät, cuõng khoâng lui suït quaû A-la-haùn: Tröø ngaàn aáy vieäc treân: Quaû A-la-haùn: Coù saùu haïng: 1. Phaùp lui suït. 2. Phaùp nhôù laïi. 3. Phaùp che chôû. 4. Cuøng truï. 5. Coù theå tieán tôùi. 6. Baát ñoäng. Caùc A-la-haùn phaùp lui suït ñeàu laø caâu giaûi thoaùt phaûi khoâng? Neáu laø A-la-haùn Caâu giaûi thoaùt thì ñeàu laø thoái phaùp phaûi khoâng? Cho ñeán A-la-haùn baát ñoäng, ñeàu laø caâu giaûi thoaùt phaûi khoâng? Neáu laø A-la-haùn caâu giaûi thoaùt thì ñeàu laø baát ñoäng phaûi khoâng? Ñaùp: Hoaëc laø A-la-haùn phaùp lui suït, chaúng phaûi caâu giaûi thoaùt, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Laø A-la-haùn phaùp lui suït, chaúng phaûi caâu giaûi thoaùt: caùc A-la- haùn phaùp lui suït khoâng ñöôïc ñònh Dieät. 2. Laø A-la-haùn caâu giaûi thoaùt, chaúng phaûi phaùp lui suït: Phaùp nhôù cho ñeán baát ñoäng ñöôïc ñònh Dieät. 3. Laø A-la-haùn phaùp lui suït, cuõng laø caâu giaûi thoaùt: A-la-haùn phaùp

lui suït ñöôïc ñònh Dieät. 4. Chaúng phaûi A-la-haùn phaùp lui suït, cuõng chaúng phaûi caâu giaûi thoaùt: Phaùp nhôù cho ñeán baát ñoäng, khoâng ñöôïc ñònh Dieät. Nhö A-la-haùn phaùp lui suït coù boán tröôøng hôïp. Naêm loaïi A-la- haùn coøn laïi, coù naêm thöù, boán tröôøng hôïp cuõng gioáng nhö theá. Nhö ñaïo Voâ hoïc coù saùu loaïi A-la-haùn. Ñòa Höõu hoïc cuõng coù saùu thöù taùnh. Hoïc cuûa caùc phaùp lui suït ñeàu laø thaân chöùng chaêng? Neáu laø thaân chöùng thì ñeàu laø hoïc cuûa phaùp lui suït chaêng? Cho ñeán hoïc cuûa taùnh baát ñoäng, laø thaân chöùng? Neáu laø thaân chöùng, ñeàu laø hoïc cuûa taùnh baát ñoäng? Ñaùp: Hoaëc laø hoïc cuûa taùnh phaùp lui suït, chaúng phaûi thaân chöùng, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Laø hoïc cuûa taùnh phaùp lui suït, chaúng phaûi thaân chöùng: Hoïc taùnh cuûa phaùp lui suït, khoâng ñöôïc ñònh Dieät. 2. Laø thaân chöùng, chaúng phaûi hoïc taùnh cuûa phaùp lui suït: Phaùp nhôù cho ñeán Hoïc taùnh cuûa phaùp baát ñoäng, ñöôïc ñònh Dieät. 3. Laø hoïc taùnh cuûa phaùp lui suït, cuõng laø thaân chöùng: Hoïc cuûa phaùp lui suït ñöôïc ñònh Dieät. 4. Chaúng phaûi Hoïc taùnh cuûa phaùp lui suït, cuõng chaúng phaûi ñöôïc thaân chöùng: Phaùp nhôù, cho ñeán Höõu hoïc cuûa taùnh baát ñoäng, khoâng ñöôïc ñònh Dieät. Nhö Hoïc taùnh cuûa phaùp lui suït, coù boán tröôøng hôïp. Naêm Hoïc taùnh coøn laïi, coù naêm thöù boán tröôøng

hôïp cuõng gioáng nhö theá. Neáu phaùp laøm thöù lôùp vôùi taâm, cuõng laø khoâng giaùn Döùt chaêng? Ñaùp: Hoaëc phaùp laøm thöù lôùp cho taâm, chaúng phaûi taâm khoâng giaùn Döùt, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Laøm thöù lôùp cho taâm, chaúng phaûi taâm khoâng giaùn Döùt: Tröø saùt- na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø luùc coù taâm saùt-na cuûa ñònh coøn laïi vaø taâm xuaát ñònh. 2. Laø taâm khoâng giaùn Döùt, chaúng phaûi thöù lôùp cuûa taâm. Saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø thôøi gian coù taâm, sinh, truï, voâ thöôøng. 3. Laø thöù lôùp cuûa taâm, cuõng laø taâm khoâng coù giaùn Döùt: saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø luùc coù taâm. 4. Chaúng phaûi laø thöù lôùp cuûa taâm, chaúng phaûi taâm khoâng coù giaùn Döùt: Tröø saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø luùc coù taâm sinh truï voâ thöôøng, saùt- na cuûa ñònh coøn laïi vaø sinh truï, voâ thöôøng cuûa taâm xuaát ñònh. Neáu phaùp laø thöù lôùp cuûa taâm, cuõng laø ñònh khoâng giaùn Döùt

chaêng? Ñaùp: Hoaëc phaùp laø thöù lôùp cuûa taâm, chaúng phaûi ñònh khoâng giaùn Döùt, cho ñeán noùi roäng laøm boán tröôøng hôïp: 1. Laø thöù lôùp cuûa taâm, chaúng phaûi ñònh khoâng giaùn Döùt: Saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø luùc coù taâm. 2. Laø ñònh khoâng giaùn Döùt, chaúng phaûi thöù lôùp cuûa taâm: Tröø saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø sinh, truï, voâ thöôøng luùc coù taâm. Saùt-na cuûa ñònh coøn laïi vaø sinh, truï, voâ thöôøng cuûa taâm xuaát ñònh. 3. Laø thöù lôùp cuûa taâm, cuõng laø ñònh khoâng giaùn Döùt: Tröø saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø ñònh luùc coù taâm, saùt-na coøn laïi vaø taâm xuaát ñònh. 4. Khoâng phaûi thöù lôùp cuûa taâm, chaúng phaûi ñònh khoâng giaùn Döùt: Saùt-na ñaàu tieân cuûa ñònh vaø sinh, truï, voâ thöôøng luùc coù taâm khaùc. Taùm thaéng xöù cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Theå taùnh cuûa thaéng xöù laø gì? Ñaùp: Laø caên thieän khoâng tham, ñoái trò vôùi tham. Neáu nhaän laáy söï xoay laïi töông öng thì coõi Duïc laø boán aám, coõi Saéc laø naêm aám. Ñaõ noùi veà theå taùnh cuûa thaéng xöù, coøn lyù do nay seõ noùi. Vì sao goïi laø thaéng xöù? Thaéng xöù laø nghóa gì? Ñaùp: Vì thaéng ñoái vôùi caûnh giôùi, thaéng ñoái vôùi phieàn naõo, neân goïi laø Thaéng xöù. Maëc duø caùc haønh giaû khoâng theå ñeàu laø caûnh giôùi thuø thaéng, nhöng ñoái vôùi caûnh giôùi, khoâng sinh phieàn naõo, neân goïi laø thaéng xöù. Nhö Ñöùc Theá toân noùi: Vì thaéng nôi xöù naày, neân goïi laø thaéng xöù. Giôùi: Laø coõi Saéc. Ñòa laø boán thaéng xöù ñaàu: Vò chí, Trung gian, Sô thieàn vaø ñòa ñeä Nhò thieàn. Boán Thaéng xöù sau ôû ñòa ñeä Töù thieàn. Thaân choã nöông döïa: laø thaân coõi Duïc. Duyeân: laø duyeân vôùi coõi Duïc. Laø choã duyeân naøo? Ñaùp: Duyeân vôùi saéc nhaäp. Hoûi: ñeàu duyeân vôùi taát caû saéc nhaäp coõi Duïc? Ñaùp: Ñeàu duyeân. Hoûi: Neáu vaäy kinh noùi laøm sao hieåu ñöôïc? Nhö noùi: Toân giaû A- neâ- loâ-ñaàu ñang cö truù taïi moät tinh xaù thuoäc nöôùc Xaù-veä. Coù boán thieân nöõ ôû coõi trôøi Khoaùi yù, ñeán choã Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu, noùi raèng: Thöa Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu, chuùng con laø thieân nöõ ôû coõi trôøi Khoaùi yù. ÔÛ boán xöù ñeàu ñöôïc yù töï taïi, taïo ra baát cöù saéc naøo, ñeàu tuøy yù coù theå laøm, ñeå töï vui veû. Neáu muoán y phuïc, chuoãi anh laïc, thì tuøy yù coù theå taïo ra, ñeå töï vui veû. Baáy giôø, Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu nghó raèng: Nay ta neân quaùn caùc thieân nöõ

naày, maø töôûng baát tònh. Lieàn khôûi töôûng baát tònh cuûa Sô thieàn, khoâng theå thaéng ñöôïc, cho ñeán khôûi quaùn baát tònh cuûa ñeä Töù thieàn, cuõng

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 133

khoâng theå thaéng noåi. Laïi, nghó raèng: Vì saéc naày xen laãn, neân khoâng theå thaéng ñöôïc. Neáu thuaàn moät saéc thì ta seõ thaéng. Nghó nhö vaäy roài, noùi vôùi thieân nöõ: Naày caùc chò em ñöôïc töï taïi ôû trong boán xöù, vaäy haõy taïo ra toaøn maøu xanh xem, laäp töùc, caùc thieân nöõ ñeàu hieän toaøn maøu xanh. Cuõng khoâng theå hôn ñöôïc. Toân giaû laïi nghó: Neáu thay ñoåi maøu saéc naày, ñoâi khi coù theå khuaát phuïc hoï! Laïi noùi vôùi caùc thieân nöõ: Caùc coâ haõy taïo ra maøu vaøng! Laäp töùc, caùc thieân nöõ ñeàu hoùa ra maøu vaøng, roài maøu ñoû, cuõng theá, khoâng theå khuaát phuïc hoï. Luùc aáy, Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu laïi nghó: Maøu traéng, thuaän theo töôûng baát tònh. Neáu hoï taïo ra maøu traéng, thì ta seõ chieán thaéng. Laïi noùi vôùi caùc thieân nöõ: Caùc coâ haõy taïo ra maøu traéng, laäp töùc ñeàu hieän toaøn maøu traéng, nhöng Toân giaû cuõng khoâng theå hôn ñöôïc. Khi ñoù, Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu bieát maøu saéc töôi ñeïp naày vì xen laãn neân khoâng theå hôn ñöôïc, beøn ngoài nhaém maét. Caùc thieân nöõ nghó raèng: Nay Toân giaû naày khoâng theå nhôù laïi veà chuùng ta. Bieát vieäc naày roài, boãng nhieân bieán maát. Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu khoâng thaéng ñöôïc caûnh giôùi, caûnh giôùi khoâng thaéng ñöôïc Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu. Ví nhö hai löïc só giao ñaáu khoâng theå cuøng thaéng. Saéc kia cuõng gioáng nhö theá, thuyeát naày laøm sao hieåu ñöôïc? Ñaùp: Maëc duø Toân giaû A-neâ-loâ-ñaàu khoâng theå hôn ngöôøi caên cô nhaïy beùn khaùc nhöng nhö Phaät, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn- lieân v.v... thì hôn. Hoûi: Coù theå ñoái vôùi thaân Phaät, thöïc haønh quaùn baát tònh hay khoâng? Ñaùp: Chæ coù Phaät môùi coù theå thöïc haønh quaùn aáy, Thanh vaên, Bích- chi Phaät chaúng theå quaùn ñöôïc. Vì sao? Vì thaân Phaät laø thanh tònh khoâng nhô. Taát caû ngöôøi quaùn baát tònh ñeàu khoâng theå thöïc haønh töôûng baát tònh ñoái vôùi thaân Phaät. Chæ coù Phaät, Theá toân coù theå thöïc haønh quaùn baát tònh ñoái vôùi töï thaân caùc Ngaøi. Laïi nöõa, quaùn baát tònh coù hai thöù: 1. Quaùn loãi laàm cuûa saéc. 2. Quaùn duyeân khôûi. Quaùn baát tònh. Quaùn loãi laàm cuûa saéc, khoâng theå taïo ra quaùn loãi laàm cuûa saéc ñoái vôùi thaân Phaät. Quaùn baát tònh coù theå thöïc haønh quaùn duyeân khôûi. Ngoaøi ra noùi roäng nhö ôû phaàn quaùn baát tònh cuûa Kieàn-ñoä Taïp. Nieäm xöù: Ñeàu cuøng vôùi thaân nieäm xöù, ñi chung vôùi trí, ñi chung vôùi ñaúng trí.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 134

Tam-muoäi: Khoâng ñi chung vôùi tam-muoäi. Caên: Noùi chung töông öng vôùi hai caên, laø hyû caên, xaû caên. Quaù khöù, vò lai, hieän taïi: Laø ba ñôøi. Duyeân nôi ba ñôøi: Quaù khöù duyeân vôùi quaù khöù, vò lai seõ sinh, laø duyeân vôùi vò lai. Baát sinh: laø duyeân vôùi ba ñôøi. Hieän taïi duyeân vôùi hieän taïi. Thieän, baát thieän, voâ kyù: Laø thieän duyeân vôùi thieän. Baát thieän, voâ kyù: Ñeàu duyeân vôùi ba thöù. Leä thuoäc ba coõi: Laø leä thuoäc coõi Saéc. Duyeân leä thuoäc ba coõi vaø khoâng leä thuoäc: Laø duyeân leä thuoäc coõi Duïc. Laø Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi

Voâ hoïc: Laø Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Duyeân Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: duyeân vôùi Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Laø kieán ñaïo döùt töø, tu ñaïo döùt töø, khoâng coù döùt töø: Laø tu ñaïo döùt töø. Duyeân nôi kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng coù döùt: duyeân vôùi tu ñaïo döùt. Duyeân danh duyeân nghóa: Laø duyeân nghóa. Duyeân nôi thaân mình thaân ngöôøi, chaúng phaûi thaân: Thöù nhaát thöù hai duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi. Ngoaøi ra, duyeân vôùi thaân ngöôøi. Laø ly duïc ñaéc, phöông tieän ñaéc: Laø ly duïc ñaéc, cuõng laø phöông tieän ñaéc. Ngöôøi Sô thieàn lìa duïc nôi coõi Duïc. Ngöôøi ñöôïc Nhò thieàn lìa duïc nôi Sô thieàn ñöôïc. Ñeä Töù thieàn: Lìa duïc ñeä Tam thieàn ñöôïc. Ñöôïc duøng phöông tieän khôûi hieän ôû tröôùc, laø phöông tieän ñaéc. Ñöùc Phaät khoâng duøng phöông tieän khôûi hieän ôû tröôùc, Bích-chi Phaät duøng phöông tieän phaåm haï, Thanh vaên coù khi duøng phaåm trung, coù khi duøng phöông tieän phaåm thöôïng. Laø töøng ñöôïc, khoâng heà ñöôïc: Thaân sau cuøng cuûa baäc Thaùnh phaøm phu khôûi töøng ñöôïc. Chöa töøng ñöôïc: Phaøm phu khaùc khôûi töøng ñöôïc. Taùm Thaéng xöù. Trong coù töôûng saéc, quaùn saéc ngoaøi. Trong coù töôûng saéc: Quaùn saéc thaân mình, tu töôûng saéc, khoâng lìa töôûng saéc, quaùn saéc ngoaøi: Quaùn moät chuùt saéc ngoaøi, hoaëc ñeïp hoaëc xaáu. Moät chuùt coù hai thöù: 1. Moät chuùt caûnh giôùi. 2. Moät chuùt töï taïi. Saéc ñeïp: Khoâng xaáu, khoâng laøm hö hoaïi saéc xanh, vaøng, ñoû, traéng. Saéc xaáu: Xaáu, laøm hö hoaïi saéc xanh, vaøng, ñoû, traéng. Saéc ñoái vôùi saéc

naày sinh tri kieán thuø thaéng: Döùt boûø aùi coõi Duïc, vöôït qua aùi duïc, duyeân laáy saéc tröôùc kia, ñeàu ñöôïc töï taïi, ñoù goïi laø thuø thaéng. Cuõng nhö gia chuû, con cuûa gia chuû sai khieán toâi tôù ñeàu ñöôïc töï taïi, söï duyeân laáy kia cuõng gioáng nhö theá, ñoù goïi laø Thaéng xöù ñaàu tieân. Ban ñaàu, nghóa laø theo thöù lôùp ôû luùc ñaàu, neân goïi laø ñaàu tieân. Laïi nöõa, luùc theo thöù lôùp nhaäp ñònh kia, vì môùi nhaäp neân goïi laø Thaéng xöù ban ñaàu. Thaéng xöù: Neáu nhaäp ñònh naày thì saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc ñeàu thieän, ñoù goïi laø Thaéng xöù. Nhö Thaéng xöù ban ñaàu. Thaéng xöù thöù hai cuõng gioáng nhö vaäy. Khaùc: Tröôùc quaùn ít, nay quaùn nhieàu. Nhieàu coù hai thöù: 1. Caûnh giôùi nhieàu. 2. Töï taïi nhieàu. Caùc quaùn khaùc, nhö treân ñaõ noùi: Trong khoâng coù töôûng saéc, quaùn saéc ngoaøi. Trong khoâng coù töôûng saéc: Trong khoâng tu töôûng saéc, lìa töôûng saéc, quaùn moät chuùt saéc ngoaøi. Quaùn töôûng khaùc, noùi roäng nhö treân. Ñoù goïi laø Thaéng xöù thöù ba. Nhö Thaéng xöù thöù ba, Thaéng xöù thöù tö cuõng vaäy. Khaùc: Moät chuùt quaùn thöù ba, quaùn saéc ñeïp xaáu. Quaùn thöù tö nhieàu, noäi khoâng coù töôûng saéc, quaùn saéc ngoaøi nhö treân ñaõ noùi. Quaùn saéc xanh: Taïo ra quaùn giaûi nhö theá, taát caû caùc saéc hoaëc löôïc, hoaëc roäng, ñeàu quaùn laø maøu xanh. Nhö ñoái töôïng quaùn, sôû haønh cuûa nhaõn thöùc. Keá laø sinh yù thöùc quaùn saéc xanh, söï saùng suoát xanh, boùng xanh. Cuõng theá, trong khoâng coù töôûng saéc, quaùn saéc xanh, söï saùng suoát sinh, boùng xanh beân ngoaøi. Sinh thaáy bieát thuø thaéng: Döùt boû aùi duïc, vöôït qua aùi duïc, ñoù goïi laø vöôït thaéng ñoái vôùi saéc. duyeân vôùi laáy saéc tröôùc kia ñeàu ñöôïc töï taïi. Gioáng nhö

ñaïi gia chuû, con cuûa ñaïi gia chuû sai khieán toâi tôù ñeàu ñöôïc töï taïi. Söï thuø thaéng kia cuõng gioáng nhö theá. Coù töôûng nhö theá: Laø khôûi töôûng nhö theá hieän ôû tröôùc. Ñoù goïi laø Thaéng xöù thöù naêm. Veà nghóa cuûa Thaéng xöù thöù naêm, ñaõ noùi roäng nhö treân. Nhö saéc xanh, ñoái vôùi saéc vaøng, saéc ñoû, saéc traéng, cuõng noùi gioáng nhö theá. Moãi saéc ñeàu khaùc: Thaéng xöù vaøng, neân noùi duï veà hoa Ca-na-ca. Saéc ñoû: Neân noùi thí duï veà hoa Baøn-ñaàu-kyø-baø-ca saéc traéng: Neân noùi duï veà hoa Öu-sö-ca-tinh. Hoûi: Boán thöù saéc naày, saéc naøo ñeïp nhaát? Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Saéc traéng ñeïp nhaát. Ngöôøi ñôøi cuõng noùi

maøu traéng laø maàu toát laønh. Gioáng nhö trong boán phöông, phöông Ñoâng laø hôn heát. Ngöôøi ñôøi cuõng goïi laø toát laønh. Maøu traéng kia cuõng gioáng nhö theá. Toân giaû Phaät-ñaø-ñeà-baø noùi: Quaùn maøu traéng: thì Taâm thanh tònh, khoâng thuaän theo phaùp nguû nghæ. Möôøi Nhaát thieát xöù, cho ñeán noùi roäng. Hoûi: Theå taùnh cuûa möôøi Nhaát thieát xöù laø gì? Ñaùp: Taùnh laø caên thieän voâ tham, ñoái trò vôùi tham. Neáu nhaän laáy söï hoài chuyeån töông öng, laø taùnh cuûa boán aám, naêm aám. Neáu laø boán aám coõi Duïc, hoaëc naêm aám coõi Saéc thì theå taùnh cuûa Nhaát thieát xöù nôi Khoâng xöù, Thöùc xöù, laø boán aám. Ñaây laø theå taùnh cuûa Nhaát thieát xöù, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa Nhaát thieát xöù. Nay seõ noùi veà lyù do: Vì sao goïi laø Nhaát thieát xöù? Nhaát thieát xöù laø nghóa gì? Ñaùp: Vì hai söï, neân goïi laø Nhaát thieát xöù: 1. Do khoâng thieáu. 2. Do roäng lôùn. Khoâng thieáu: Khoâng coù xöù sôû duyeân ôû ñòa. Laïi duyeân vôùi nöôùc, nhö duyeân vôùi ñaát. Neáu duyeân vôùi nöôùc, duyeân vôùi löûa, gioù, maøu xanh, vaøng, ñoû, traéng, khoâng xöù, Thöùc xöù khoâng thieáu cuõng gioáng nhö theá. Roäng lôùn: duyeân khaép vôùi ñòa, cho ñeán duyeân khaép vôùi thöùc. Toân giaû Phaät Baø-ñeà Baø noùi: duyeân khaép taát caû, khoâng coù choã troáng, goïi laø Nhaát thieát xöù. Giôùi: Taùm ôû coõi Saéc, hai ôû coõi Voâ saéc. Ñòa: Taùm ôû ñòa ñeä Töù thieàn. Nhaát thieát xöù cuûa Khoâng xöù, ñòa Khoâng xöù. Nhaát thieát xöù cuûa Thöùc xöù. Vì sao? Vì tònh giaûi thoaùt ôû ñòa ñeä Töù thieàn coù theå nhaäp boán Thaéng xöù sau. Boán Thaéng xöù sau coù theå nhaäp vaøo taùm Nhaát thieát xöù. Tònh giaûi thoaùt duyeân vôùi caûnh giôùi tònh, khoâng theå phaân bieät Thaéng xöù hoaëc ñeïp hoaëc xaáu, xanh, vaøng, ñoû, traéng. Chuû theå phaân bieät, khoâng theå khieán cho voâ bieân Nhaát thieát xöù, coù theå khieán cho voâ bieân maøu xanh, vaøng, ñoû, traéng. Saéc naày döïa vaøo phaùp naøo? Bieát laø döïa vaøo boán ñaïi. Cho neân, keá laø quaùn voâ bieân ñaát, voâ bieân nöôùc, voâ bieân löûa, voâ bieân gioù. Söï roäng lôùn naày do caùi gì sinh ra? Vì giaùc, neân bieát saéc v.v... döïa vaøo khoâng. Vì vaäy, keá laø quaùn voâ bieân Khoâng xöù. Giaùc kia ñaõ döïa vaøo phaùp naøo? Döïa vaøo thöùc. Vì theá keá laø quaùn thöùc voâ bieân, thöùc laïi khoâng coù choã nöông döïa, neân khoâng laäp Nhaát thieát xöù. Thaân nöông döïa: laø Taùm thöù döïa vaøo thaân coõi Duïc, hai thöù sau döïa vaøo thaân ba coõi.

Haønh: Khoâng haønh maø haønh. Duyeân: Taùm duyeân vôùi coõi Duïc. Duyeân nôi phaùp naøo coõi Duïc? Ñaùp: duyeân vôùi saéc nhaäp, hai thöù duyeân vôùi coõi Voâ saéc. Nieäm xöù: Taùm thöù ñi chung vôùi thaân nieäm xöù, hai thöù sau ñi chung vôùi phaùp nieäm xöù. Trí: Ñeàu ñi chung vôùi ñaúng trí. Tam-muoäi: khoâng ñi chung vôùi tam-muoäi. Caên: Töông öng vôùi moät xaû caên. Quaù khöù, vò lai, hieän taïi: Laø ba ñôøi. Duyeân nôi ba ñôøi: laø Taùm quaù khöù: duyeân vôùi quaù khöù, vò lai seõ sinh: duyeân vôùi vò lai, seõ baát sinh: duyeân vôùi ba ñôøi. Hieän taïi: Duyeân vôùi hieän taïi. Hai phaùp sau: duyeân vôùi ba ñôøi. Thieän, baát thieän voâ kyù: Laø thieän duyeân vôùi thieän. Baát thieän voâ kyù: Taùm duyeân vôùi ba thöù, hai duyeân vôùi thieän, voâ kyù. Laø leä thuoäc, khoâng leä thuoäc ba coõi: Taùm thöù laø leä thuoäc coõi Saéc, hai laø leä thuoäc coõi Voâ saéc. Duyeân nôi leä thuoäc, khoâng leä thuoäc ba coõi: Taùm thöù duyeân vôùi leä thuoäc coõi Duïc, hai duyeân vôùi leä thuoäc coõi Voâ saéc. Laø Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: Laø Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Duyeân Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: laø Duyeân vôùi Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Laø kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt: Laø tu ñaïo döùt. Duyeân kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt: Taùm thöù duyeân tu ñaïo döùt, hai thöù duyeân kieán ñaïo, tu ñaïo döùt. Duyeân danh, duyeân nghóa: Laø duyeân nghóa. Duyeân nôi thaân mình, thaân ngöôøi, chaúng phaûi phaùp thaân: Taùm thöù duyeân vôùi thaân ngöôøi, hai thöù duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi. Laø ly duïc ñaéc, phöông tieän ñaéc: Laø Ly duïc ñaéc laø phöông tieän ñaéc. Ly duïc ñaéc: nghóa laø khi lìa duïc thì ñaït ñöôïc. Phöông tieän ñaéc: Laø thöïc haønh phöông tieän thì ñöôïc. Phaät khoâng duøng phöông tieän khôûi hieän ôû tröôùc. Bích-chi Phaät duøng phöông tieän phaåm haï. Thanh vaên coù khi duøng phöông tieän phaåm trung, coù khi duøng phaåm thöôïng. Laø voán ñöôïc, khoâng heà ñöôïc: Laø voán ñöôïc, cuõng laø khoâng heà ñöôïc. baäc Thaùnh, phaøm phu noäi ñaïo, cuõng laø voán ñöôïc, cuõng laø khoâng heà ñöôïc. Phaøm phu khaùc laø voán ñöôïc. Hoûi: Phöông tieän cuûa Nhaát thieát xöù laø theá naøo? Ñaùp: Boán, duøng nhaõn thöùc laøm phöông tieän. Khi ñaày ñuû, duyeân vôùi saéc nhaäp xanh, vaøng, ñoû, traéng. Boán duøng thaân thöùc laøm phöông tieän khi

ñaày ñuû, duyeân vôùi xuùc nhaäp cuûa ñaát, nöôùc, löûa, gioù. Laïi coù thuyeát noùi: Baûy laø duøng nhaõn thöùc laøm phöông tieän tröø Nhaát thieát xöù gioù. Laïi coù thuyeát noùi: Taùm, duøng nhaõn thöùc laøm phöông tieän. Hoûi: Nhaát thieát xöù, cuûa gioù, sao laïi duøng nhaõn thöùc laøm phöông tieän? Ñaùp: Nhaõn thöùc cuõng nhaän laáy saéc cuûa gioù, nhaäp vaøo töôùng nhö theá goïi laø coù traàn, khoâng traàn, ñaày ñuû Nhaát thieát xöù nhö gioù Tyø-lam v.v..., Nhaát thieát xöù cuûa Khoâng xöù, duøng khoâng laøm phöông tieän. Nhaát thieát xöù cuûa Thöùc xöù, duøng thöùc laøm phöông tieän. Möôøi Nhaát thieát xöù. Theá naøo laø möôøi quaùn? Caùc ñòa beân treân döôùi ñeàu khoâng coù thieáu, khoâng coù haïn löôïng. Thöôïng laø phöông treân, haï laø phöông döôùi. Caùc beân: Laø boán phöông, boán duy. Khoâng coù thieáu laø Khoâng xen laãn. Voâ löôïng: laø Khoâng coù bôø meù. Ñoù goïi laø Nhaát thieát xöù ban ñaàu. Ban ñaàu: Vì theo soá thöù lôùp ôû, neân goïi laø ban

ñaàu. Laïi nöõa, khi thuaän theo thöù lôùp nhaäp ñònh naày, vì nhaäp ñaàu tieân, neân goïi laø ban ñaàu. Nhaát thieát xöù: Khi nhaäp ñònh naày, saéc, thoï, töôûng, haønh, thöùc ñeàu thieän. Ñaây laø Nhaát thieát xöù, cho ñeán Thöùc xöù. Nhaát thieát xöù, cuõng noùi gioáng nhö theá. Khaùc nhau: Nhaát thieát xöù cuûa Khoâng xöù, Nhaát thieát xöù cuûa Thöùc xöù, khoâng noùi veà saéc aám. Hoûi: Taùm Nhaát thieát xöù duyeân vôùi caùc beân treân döôùi coù theå nhö theá. Vì sao? Vì choã duyeân cuûa taùm Nhaát thieát xöù kia coù nôi choán, neân choã duyeân vôùi Nhaát thieát xöù cuûa Khoâng xöù, Nhaát thieát xöù cuûa Thöùc xöù khoâng coù nôi choán, laøm sao coù caùc beân treân döôùi? Ñaùp: Taùm Nhaát thieát xöù, neân noùi coù caùc beân treân, döôùi, coøn hai Nhaát thieát xöù khoâng coù caùc beân treân döôùi. Neáu noùi nhö theá, thì coù yù gì? Ñaùp: Ngöôøi thöïc haønh ñònh naày, vì caùc beân treân, döôùi, nhö tu Nhaát thieát xöù cuûa Khoâng xöù trong coõi ngöôøi laø phöông döôùi, tu Nhaát thieát xöù cuûa Thöùc xöù trong coõi Töù thieân vöông laø phöông treân. Phöông coøn laïi cuõng noùi gioáng nhö theá. Hoûi: Vì sao Ñeä Tam thieàn khoâng coù giaûi thoaùt, khoâng coù Thaéng xöù, khoâng coù Nhaát thieát xöù? Ñaùp: Vì coõi aáy chaúng phaûi ruoäng phöôùc, chaúng phaûi ñoà ñöïng, cho ñeán noùi roäng. Laïi nöõa, vì ñoái trò saéc aùi coõi Duïc, neân Sô thieàn laäp giaûi thoaùt ñeå ñoái trò saéc aùi cuûa Sô thieàn. Ñeä Nhò thieàn laäp giaûi thoaùt, vì ñeä Nhò thieàn

khoâng coù saéc aùi. Ñeä Tam thieàn khoâng laäp giaûi thoaùt, vì ñeä Tam thieàn khoâng coù giaûi thoaùt, cuõng khoâng coù Thaéng xöù, cuõng khoâng coù Nhaát thieát xöù. Vì sao? Vì giaûi thoaùt nhaäp Thaéng xöù, vì Thaéng xöù nhaäp Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, vì xa, neân khoâng vi dieäu. Ñeä Tam thieàn xa ñoái vôùi coõi Duïc, khoâng vi dieäu ñoái vôùi Töù thieàn. Laïi nöõa, vì nhö ñònh Voâ saéc thöù ba, neân Khoâng xöù, Thöùc xöù coù voâ bieân haønh. Phi töôûng Phi phi töôûng xöù coù ñònh Dieät. Voâ sôû höõu xöù khoâng coù voâ bieân haønh, cuõng khoâng coù ñònh Dieät. Nhö caên thieän cuûa ñònh Voâ saéc thöù ba giaûm ít, ñeä Tam thieàn cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, ñeä Tam thieàn coù thoï laïc hôn heát cuûa taát caû sinh töû, haønh giaû thöôøng meâ ñaém laïc ôû trong ñoù, khoâng theå khôûi giaûi thoaùt, Thaéng xöù, Nhaát thieát xöù. Hoûi: Neáu vaäy vì sao coù coâng ñöùc Voâ löôïng nhö thaàn thoâng v.v...? Ñaùp: Vì taát caû khôûi, neân khoâng caàn coù taát caû coâng ñöùc. Neáu ngay ñòa aáy khoâng coù Voâ löôïng khoâng coù thaàn thoâng, thì ñòa aáy chính laø ñòa troáng roãng, khoâng coù coâng ñöùc. Kinh Phaät noùi: Ngöôøi nhaäp taát caû ñònh cuûa ñòa nghó nhö theá naày: Ñòa töùc laø ta, ta töùc laø ñòa. Ta, ñònh vôùi ñòa, khoâng hai, khoâng khaùc bieät. Nhaát thieát xöù khaùc cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Neáu ñöôïc Nhaát thieát xöù, thì phaûi lìa duïc cuûa ñeä Tam thieàn. Neáu chaáp ñòa laø ta, thì ñoù laø thaân kieán cuûa ñòa ñeä Töù thieàn chaáp ñòa ñeä Töù thieàn laø ta, thì Nhaát thieát xöù duyeân coõi Duïc, ñieàu naày laøm sao coù theå nhö theá? Ñaùp: ÔÛ ñaây goïi baát ñònh, laø ñònh, nhö phi Sa-moân, goïi laø Sa- moân, chaúng phaûi Baø-la-moân, goïi laø Baø-la-moân. Baát ñònh goïi laø ñònh kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, ñaây laø noùi vieäc ñaõ ñöôïc tröôùc kia. Ví nhö quoác vöông duø bò maát nöôùc, nhöng vieäc giaøu sang cuõng vaãn ñöôïc goïi laø vua. Baát

ñònh goïi laø ñònh ôû ñaây cuõng theá. Tröôùc ñaõ ñöôïc ñònh naày nhöng luøi maát, vì töøng ñöôïc ñònh, neân noùi nhö theá. Laïi nöõa, ñònh kia laø ngöôøi nhanh choùng nhaäp ñònh, luøi laïi ôû ñònh aáy, khôûi thaân kieán coõi Duïc, chaáp ñòa coõi Duïc laø ta, roài laïi nhanh choùng lìa duïc, khôûi Nhaát thieát xöù, laïi duyeân vôùi coõi Duïc. Nhö Ñeà-baø-ñaït-ña coù theå nhanh choùng nhaäp ñònh, do söùc thaàn tuùc, neân töï hoùa thaønh ñöùa treû caïo ñaàu naêm hoa, ñeo vaøng, chuoãi Anh laïc, cuøng vôùi Thaùi töû A-xaø-theá boàng beá xoay vaàn daïo chôi. Laïi hieän ra töôùng naày, khieán Thaùi töû A-xaø- theá bieát laø Ñaïi thaùnh Ñeà-baø-ñaït-ña. Baáy giôø, Thaùi töû A-xaø-theá boàng ñöùa

beù, ñuøa côït, roài nhoå ñaøm daõi vaøo mieäng ñöùa beù. Vì tham lôïi döôõng, neân nuoát laáy ñaøm daõi cuûa Thaùi töû. Do vaäy, neân Ñöùc Theá toân baûo Ñeà-baø-ñaït- ña: OÂng nhö töû thi, laø keû aên ñaøm daõi. Luùc nuoát aên ñaøm daõi kia, thì ñaõ luøi maát thaàn tuùc. Vì nhaäp ñònh nhanh choùng, neân lìa ñöôïc lìa duïc, töï hoùa ra thaân mình, laïi ñöôïc Thaùi töû boàng treân tay, thong thaû daïo chôi. Laïi nöõa, thaân kieán chaáp ñòa Ñeä Töù thieàn laø ta, Nhaát thieát xöù cuõng quaùn ñòa ñeä Töù thieàn laø ta. Hoûi: Nhaát thieát xöù coù duyeân vôùi coõi Duïc hay khoâng? Ñaùp: Cuõng coù duyeân vôùi ñeä Töù thieàn. Neáu noùi nhö theá thì Nhaát thieát xöù cuõng duyeân vôùi Ñeä Töù thieàn. Hoûi: Neáu vaäy thì chö Thieân coõi Saéc ñeàu thuaàn laø maøu traéng, sao laïi quaùn caùc maøu xanh, vaøng, ñoû? Ñaùp: Ngöôøi kia noùi raèng: Thaân chö Thieân coõi Saéc, thuaàn moät maøu traéng, caùc vaät chaúng phaûi soá chuùng sinh, coù saéc xanh, vaøng, ñoû. Khoâng neân noùi raèng: Neáu thaân kieán töông öng vôùi Nhaát thieát xöù, thì coù loãi nhö theá, sao laïi noùi laø phaùp coäng höõu töông öng. Hoaëc duyeân vôùi coõi Duïc, hoaëc duyeân vôùi thaân kieán cuûa Ñeä Töù thieàn, khoâng töông öng vôùi Nhaát thieát xöù. Tuy nhieân, moät ngöôøi cuõng goïi laø chaáp ngaõ, cuõng goïi laø ñöôïc ñònh. Vì khôûi leân thaân kieán, neân goïi laø chaáp ngaõ. Vì khôûi Nhaát thieát xöù, neân goïi laø ñöôïc ñònh. Thaân kieán chaáp ñòa ñeä Töù thieàn laø ngaõ. Nhaát thieát xöù duyeân vôùi coõi Duïc, vì chaúng phaûi cuøng luùc, neân kinh naày kheùo hieåu. Coù ñòa ñònh, coù ñòa ñònh Nhaát thieát xöù, cho ñeán coù Baïch ñònh, coù baïch ñònh Nhaát thieát xöù. Hoûi: Ñòa ñònh, ñòa ñònh Nhaát thieát xöù coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Ñòa ñònh thì ôû ñòa boán thieàn coõi Duïc, coøn ñònh Nhaát thieát xöù thì ôû ñeä Töù thieàn. Laïi nöõa, phöông tieän laø ñònh, ñaày ñuû laø Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, nhaân laø ñònh, quaû laø Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, phaàn ít laø ñònh, hieän khaép laø Nhaát thieát xöù. Ñaây laø söï khaùc nhau giöõa ñòa ñònh vaø ñòa Ñònh Nhaát thieát xöù. Hoûi: Thaéng xöù Giaûi thoaùt vaø Nhaát thieát xöù coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Danh töùc khaùc nhau, ñoù goïi laø giaûi thoaùt, ñoù goïi laø Thaéng xöù, ñoù goïi laø Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, caên thieän phaåm haï laø giaûi thoaùt, caên thieän phaåm trung laø Thaéng xöù, caên thieän phaåm thöôïng laø Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, caên thieän ít laø phaàn giaûi thoaùt nhieàu hôn, caên thieän phaåm trung laø Thaéng xöù Voâ löôïng, caên thieän phaåm thöôïng laø Nhaát thieát xöù.

Laïi nöõa, nhaân laø giaûi thoaùt, quaû laø Nhaát thieát xöù, nhaân quaû laø Thaéng xöù. Laïi nöõa, nghóa vaát boû laø giaûi thoaùt, nghóa duyeân hôn haún laø Thaéng xöù, nghóa duyeân vôùi khaép laø Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, taâm giaûi thoaùt laø giaûi thoaùt, nghóa thaéng nôi phieàn naõo laø Thaéng xöù, nghóa hieän baøy khaép, khoâng coù thieáu laø Nhaát thieát xöù. Laïi nöõa, neáu ñöôïc giaûi thoaùt, khoâng haún laø ñöôïc Thaéng xöù, Nhaát thieát xöù. Neáu ñöôïc giaûi thoaùt, thaéng xöù thì khoâng haún laø ñöôïc Nhaát thieát xöù. Neáu ñöôïc Nhaát thieát xöù, thì taát nhieân ñöôïc giaûi thoaùt, Thaéng xöù. Vì sao? Vì giaûi thoaùt coù theå nhaäp Thaéng xöù, Thaéng xöù coù theå nhaäp Nhaát thieát xöù. Giaûi thoaùt, Thaéng xöù, Nhaát thieát xöù, ñaây laø söï khaùc nhau. Taùm trí laø: laø Phaùp trí, tyû trí, tha taâm trí, ñaúng trí, khoå trí, taäp trí, dieät trí vaø ñaïo trí. Theá naøo laø phaùp trí, cho ñeán ñaïo trí, noùi roäng nhö kinh naày? Hoûi: Vì sao Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû ôû trong luaän naày, duøng taùm trí ñeå soaïn luaän? Ñaùp: Vì Toân giaû aáy coù yù mong muoán nhö theá, vì coù theå nhö theá nhö theá, neân Toân giaû ñaõ duøng taùm trí ñeå soaïn luaän naày. Tuøy yù muoán cuûa Toân giaû cuõng khoâng traùi vôùi Phaùp töôùng, laäp ra taùm trí maø soaïn luaän naày. Choã khaùc cuõng laäp taùm trí ñeå soan luaän, nhö Ñònh, noùi trong Kieàn-ñoä Trí, hoaëc muoán duøng hai trí, töùc laäp hai trí, nhö trong Kieàn-ñoä Trí ñaõ noùi: Tha taâm trí, trí nghó ñeán ñôøi tröôùc. Trong Kieàn-ñoä Caên cuõng laäp phaùp trí, tyû trí. Nôi Kieàn-ñoä Trí laäp taän trí, trí voâ sinh. Hoaëc muoán duøng boán trí ñeå soaïn luaän, töùc laäp boán trí, nhö trong Kieàn-ñoä Caên ñaõ noùi. Neáu Khoå trí laø khoå trí voâ laäu? Cho ñeán neáu ñaïo trí laø ñaïo trí voâ laäu chaêng? Hoaëc muoán duøng möôøi trí ñeå soaïn luaän, töùc laäp möôøi trí tuøy theo söï nhaän bieát cuûa Toân giaû kia. Ví nhö ngöôøi thôï goám do bieát khoái ñaát seùt ñeå treân baùnh xe quay, tuøy yù cuûa ngöôøi thôï muoán naën ra caùc thöù ñoà vaät, khoâng hao toån kyõ naêng cuûa mình. Toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá. Do vaên tueä, tö tueä, tu tueä, tröø boû loãi cuûa choã bieát, tuøy yù Toân giaû muoán maø soaïn luaän, khoâng traùi vôùi phaùp töôùng, cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, khoâng neân tìm xeùt lyù do vì sao Toân giaû kia laäp ra taùm trí. Vì sao? Vì ñaáây laø kinh Phaät, kinh Phaät noùi taùm trí laø phaùp trí cho ñeán ñaïo trí. Toân giaû kia cho kinh Phaät laø nhaân duyeân caên baûn cuûa luaän naày, neân döïa vaøo taùm trí ñeå soaïn luaän. Toân giaû kia khoâng coù naêng löïc, ôû trong taùm trí bôùt moät trí, noùi baûy trí, hoaëc theâm moät trí noùi chín trí. Vì

sao? Vì kinh Phaät khoâng coù theâm bôùt. Khoâng taêng, laø khoâng theâm coù theå bôùt. Khoâng bôùt, laø khoâng bôùt ñeå coù theå taêng. Nhö khoâng taêng, khoâng bôùt, khoâng lôïi ích, khoâng toån haïi, Voâ löôïng, voâ bieân. Voâ löôïng: Laø Voâ löôïng nghóa. Voâ bieân: laø voâ bieân vaên, gioáng nhö nöôùc bieån laø Voâ löôïng, voâ bieân. Voâ löôïng laø saâu Voâ löôïng, voâ bieân laø roäng voâ bieân. Taát caû kinh Phaät cuõng Voâ löôïng, voâ bieân. Voâ löôïng laø nghóa Voâ löôïng, voâ bieân laø vaên voâ bieân. Traêm ngaøn Luaän sö nhö Toân giaû Xaù-lôïi-phaát v.v..., vì muoán

giaûi thích nghóa hai caâu kinh Phaät, neân ñaõ taïo ra traêm ngaøn Na-do-tha luaän, nhöng vì ñeàu lui suït giaùc taùnh cuûa hoï, neân khoâng theå bieát ñöôïc bôø meù cuûa nghóa hai caâu ñaõ ñeán bôø kia trong kinh Phaät. Hoûi: Neáu kinh Phaät laø nhaân duyeân caên baûn cuûa luaän naày; trong kinh Phaät noùi coù nhieàu thöù trí. Hoaëc noùi hai trí, nhö trong hai phaùp, hoaëc noùi boán trí nhö trong boán phaùp, hoaëc noùi taùm trí nhö trong taùm phaùp. Hoaëc noùi möôøi trí nhö trong möôøi phaùp. Vì sao Toân giaû kia, ôû trong nhieàu thöù trí, maø Kieàn-ñoä Söû naày laïi döïa vaøo taùm trí soaïn luaän? Ñaùp: Taùm trí noùi ôû ñaây, laø goàm nhieáp taát caû trí, hai trí tuy goàm nhieáp taát caû trí laø noùi sô löôïc. Möôøi trí tuy goàm nhieáp taát caû trí, laø noùi roäng. Laïi nöõa, neáu trí thöôøng tu, thöôøng hieän ôû tröôùc, thì seõ döïa vaøo trí naày maø soaïn luaän. Laïi nöõa, taùm trí naày vöøa laø trí taùnh, cuõng laø kieán taùnh. Taän trí, trí voâ sinh tuy laø trí taùnh, nhöng chaúng phaûi taùnh kieán. Laïi nöõa, neáu trí coù theå ñaït ñöôïc trong thaân ngöôøi coù duïc, khoâng coù duïc, thì seõ döïa vaøo trí naày maø soaïn luaän. Taän trí, trí voâ sinh laø trí coù theå ñaït ñöôïc trong thaân ngöôøi khoâng coù duïc. Laïi nöõa, neáu trí coù theå ñaït ñöôïc trong thaân baäc Höõu hoïc Voâ hoïc, thì seõ döïa vaøo trí naày maø soaïn luaän. Taän trí, trí voâ sinh laø trí coù theå ñaït ñöôïc trong thaân baäc Voâ hoïc. Nhö Höõu Hoïc, Voâ hoïc, coâng vieäc ñang laøm, coâng vieäc ñaõ laøm, chöa truùt boû gaùnh naëng, daõ truùt boû gaùnh naëng chöa kòp lôïi mình, ñaõ kòp lôïi mình, coù caàu, khoâng caàu, neân bieát cuõng theá. Toân giaû kia hoaëc döïa vaøo moät trí cuûa khoaûng saùt-na ñeå soaïn luaän nhö Kieàn-ñoä Taïp noùi: coù khi naøo moät trí bieát taát caû phaùp hay chaêng? Ñaùp: Khoâng bieát. Neáu döïa vaøo möôøi trí maø soaïn luaän, thì luaän naày khoâng thaønh. Neáu döïa vaøo chín, taùm, baûy, saùu, naêm, boán, ba, hai trí maø soaïn luaän, thì luaän naày khoâng thaønh. Cho ñeán moät trí khoaûng hai saùt-na maø soaïn luaän thì luaän naày cuõng khoâng thaønh Vì sao? Vì khoaûng saùt-na cuûa trí ban ñaàu, khoâng bieát phaùp coäng höõu, töông öng cuûa töï theå.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 143

Khoaûnh khaéc saùt-na thöù hai, môùi bieát ñöôïc phaùp coäng höõu, töông öng cuûa trí tröôùc. Trong aáy, döïa vaøo moät trí cuûa khoaûng saùt-na maø soaïn luaän? Ñaùp: Khoâng bieát. Hoaëc noùi moät trí goàm nhieáp taát caû trí, nghóa laø Phaùp trí, chaúng phaûi trí nhö phaùp, vì theå laø phaùp. Hoaëc noùi hai trí goàm nhieáp taát caû trí, nhö trí höõu laäu, trí voâ laäu, trí bò raøng buoäc, trí giaûi thoaùt, trí leä thuoäc, trí khoâng leä thuoäc. Hoaëc noùi ba trí goàm nhieáp taát caû trí: Nhö phaùp trí, tyû trí, ñaúng trí. Hoaëc noùi boán phaùp goàm nhieáp taát caû trí: Ba trí tröôùc, laïi theâm tha taâm trí. Hoaëc noùi naêm trí goàm nhieáp taát caû trí: Nhö ñaúng trí, khoå, taäp, dieät, ñaïo trí. Hoaëc noùi saùu trí goàm nhieáp taát caû trí: Naêm trí tröôùc, theâm vaøo tha taâm trí. Hoaëc noùi baûy trí goàm nhieáp taát caû trí, tröø tha taâm trí. Hoaëc noùi taùm trí goàm nhieáp taát caû trí, theâm tha taâm trí. Hoûi: Neáu taùm trí goàm nhieáp taát caû trí, nghóa laø laïi coù taùm trí: Trí Phaùp truï, trí Nieát-baøn, trí Sinh töû, trí Laäu taän, trí nghó ñeán ñôøi tröôùc, nguyeän trí, taän trí, trí voâ sinh, thì laøm sao goàm nhieáp? Ñaùp: Maëc duø laïi coù taùm trí, nhöng cuõng thuoäc veà taùm trí naày. Vì sao? Vì taùm trí naày ñeàu ôû trong taùm trí tröôùc. Hoûi:

Sao taùm trí naày laïi ôû trong taùm trí tröôùc? Ñaùp: Truï ñöôïc goïi laø nhaân cuûa caùc phaùp, quaû thöôïng, trung, haï cuûa ba coõi truï ôû trong nhaân. Neáu bieát trí naày thì goïi laø trí nhaân. Trí nhaân laø taùnh cuûa boán trí: Ñaúng trí, phaùp trí, tyû trí, taäp trí. Trí Nieát-baøn laø dieät trí, cuõng laø taùnh cuûa boán trí: Ñaúng trí, phaùp trí, tyû trí, dieät trí. Sinh töû trí: Ngöôøi cöïu A-tyø-ñaøm, Sa-moân nöôùc Keá-taân noùi: Laø moät trí, nghóa laø ñaúng trí. Toân giaû Baø-ma-laëc noùi: Trí sinh töû laø taùnh cuûa boán trí: Phaùp trí, tyû trí, ñaúng trí, khoå trí. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Laø moät ñaúng trí töùc trí laäu taän. Hoaëc coù thuyeát noùi: Laø laäu taän, vì coù theå ñaït ñöôïc trong thaân ngöôøi, neân goïi laø trí laäu taän. Hoaëc noùi raèng: Laø taùnh cuûa möôøi trí. Hoaëc coù thuyeát noùi: Trí laäu taän laø trí duyeân vôùi lónh vöïc laäu taän. Hoaëc noùi raèng: Trí laäu taän laø taùnh cuûa boán trí: Phaùp trí, tyû trí, ñaúng trí, dieät trí. Veà trí nghó ñeán ñôøi tröôùc, ngöôøi cöïu A-tyø-ñaøm, Sa-moân nöôùc Keá- taân noùi raèng: Laø moät ñaúng trí. Toân giaû Cuø-sa noùi: Laø saùu trí, tröø dieät trí, tha taâm trí, chaúng phaûi

tha taâm trí. Vì sao? Vì tha taâm trí duyeân vôùi phaùp hieän taïi chaúng phaûi dieät trí. Vì sao? Vì dieät trí duyeân vôùi phaùp voâ vi. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Laø moät ñaúng trí. Nguyeän trí laø moät ñaúng trí. Hoaëc coù thuyeát noùi: Laø taùnh cuûa taùm trí: Tröø taän trí, trí voâ sinh. Vì sao? Vì nguyeän trí laø taùnh kieán, coøn hai trí kia chaúng phaûi taùnh kieán. Lôøi bình: Neân noùi raèng: Nguyeän trí laø moät ñaúng trí, taän trí, trí voâ sinh laø saùu trí: ñoù laø phaùp trí, tyû trí, khoå, taäp, dieät, ñaïo trí. Vì vieäc nhö theá v.v..., neân taùm trí goàm nhieáp taát caû trí. Toân giaû taêng-giaø-baø-tu noùi: Neân noùi moät trí, ñoù laø trí quyeát ñònh. Vì sao? Vì nghóa quyeát ñònh laø nghóa trí. Nghóa quyeát ñònh kia coù höõu laäu, coù voâ laäu, coù bò raøng buoäc, coù giaûi thoaùt, coù leä thuoäc, coù khoâng leä thuoäc. Coù höõu laäu: Laø ñaúng trí, laø bò raøng buoäc, laø leä thuoäc. Trí voâ laäu laø giaûi thoaùt, laø khoâng leä thuoäc. Hoaëc laø ñoái trò coõi Duïc, hoaëc laø ñoái trò coõi Saéc, coõi Voâ saéc. Hoaëc laø ñoái trò coõi Duïc: Laø phaùp trí. Hoaëc laø ñoái trò coõi Saéc, coõi Voâ saéc: Laø tyû trí, ba trí naày, neáu bieát phaùp taâm, taâm sôû cuûa ngöôøi khaùc laø trí bieát taâm ngöôøi khaùc. Trí quyeát ñònh voâ laäu. Hoaëc haønh boán haønh nhö khoå, cho ñeán boán haønh nhö ñaïo. Neáu haønh boán haønh nhö khoå, laø khoå trí, cho ñeán neáu haønh boán haønh nhö ñaïo, thì laø ñaïo trí. Hoûi: Neáu vaäy thì chæ coù ba trí, ñoù laø phaùp trí, tyû trí vaø ñaúng trí hay sao? Ñaùp: Ñuùng theá! Chæ coù ba trí laø phaùp trí, tyû trí vaø ñaúng trí. Hoûi: Neáu vaäy thì laøm theá naøo laäp taùm trí? Ñaùp: Vì naêm vieäc: 1. Do ñoái trò. 2. Do phöông tieän. 3. Do töï theå. 4. Do haønh. 5. Do duyeân vôùi haønh. Do ñoái trò: Laø phaùp trí, tyû trí. Phöông tieän: Laø tha taâm trí. Töï theå: Laø ñaúng trí. Haønh: Laø khoå trí, taäp trí. Vì sao? Vì trí naày haønh khoâng ñoàng duyeân. Haønh ñoàng vôùi duyeân: Laø dieät trí, ñaïo trí. Vì sao? Vì trí naày duyeân vôùi khoâng ñoàng, haønh khoâng ñoàng. Vì naêm vieäc naày, neân laäp taùm trí. Toân giaû Baø-ma-laëc noùi: Vì ñoái trò vôùi boán thöù ngu, neân laäp taùm trí. Boán thöù ngu laø: Ngu giôùi, ngu taâm, ngu phaùp vaø ngu ñeá. Vì ñoái trò vôùi

ngu giôùi, neân noùi phaùp trí, tyû trí. Vì ñoái trò vôùi ngu taâm, neân noùi tha taâm trí. Vì ñoái trò vôùi ngu phaùp, neân noùi ñaúng trí. Vì ñoái trò vôùi ngu ñeá, neân noùi trí khoå, taäp, dieät, ñaïo. Ñaây laø theå taùnh cuûa trí cho ñeán noùi roäng, ñaõ noùi veà theå taùnh. Nay seõ noùi veà lyù do cuûa trí: Vì sao goïi laø trí? Trí laø nghóa gì? Ñaùp: Nghóa quyeát ñònh laø nghóa trí. Hoûi: Neáu nghóa quyeát ñònh laø nghóa cuûa trí, thì trí töông öng vôùi nghi, töùc chaúng phaûi trí. Vì sao? Vì khoâng quyeát ñònh. Ñaùp: Tueä töông öng vôùi nghi cuõng laø trí. Chæ vì nghi coù theá duïng ôû trong nhoùm, neân noùi laø nhoùm nghi. Nhö ngöôøi naëng veà aùi, goïi laø aùi haønh, chaúng phaûi khoâng coù giaän, si, maø laø vì aùi coù theá duïng, neân goïi laø aùi haønh. Trí quyeát ñònh kia cuõng gioáng nhö theá. Haïnh giaän, haïnh si, cuõng noùi gioáng nhö vaäy. Phaùi Thí duï giaû noùi raèng: Neáu taâm coù trí, ñeàu laø trí. Neáu taâm quyeát ñònh thì khoâng do döï. Neáu taâm coù thoâ thì khoâng coù teá. Cuõng vì ngöôøi A- tyø-ñaøm noùi loãi, oâng noùi phaùp töôùng gioáng nhö ngaàn aáy coû caây xen laãn, sinh ôû moät choã, maø voâ töôùng rieâng. Trong nhaát taâm coù trí, khoâng coù trí, chaúng phaûi trí, chaúng phaûi khoâng trí, do döï, quyeát ñònh, chaúng phaûi do döï, chaúng phaûi quyeát ñònh, thoâ, teá, chaúng phaûi thoâ, chaúng phaûi teá. Ngöôøi A-tyø-ñaøm noùi raèng: Luùc ngaõ phaùp sinh, laø nhoùm sinh trong nhaát taâm, coù trí, khoâng coù trí, chaúng phaûi trí, chaúng phaûi khoâng coù trí, quyeát ñònh, do döï, chaúng quyeát ñònh, chaúng do döï, thoâ, teá, chaúng thoâ, chaúng teá. Trí laø trí, chaúng trí laø voâ minh. Chaúng phaûi trí, chaúng phaûi voâ trí: Laø phaùp taâm, taâm sôû khaùc. Do döï: Laø nghi. Quyeát ñònh: Laø tueä. Chaúng quyeát ñònh, chaúng do döï: Laø phaùp taâm, taâm sôû khaùc. Thoâ laø giaùc, teá laø quaùn. Chaúng thoâ, chaúng teá laø phaùp khaùc. Laïi coù thuyeát noùi: Vì hai vieäc, neân goïi laø trí: 1. Do quyeát ñònh. 2. Do thích hôïp. Bieát khoå, cho ñeán bieát ñaïo, goïi laø quyeát ñònh, vì töï thích hôïp, thích hôïp vôùi ngöôøi, neân goïi laø thích hôïp. Ñaõ noùi chung veà caùc trí. Veà lyù do, nay seõ noùi töøng thöù moät. Vì sao goïi laø phaùp trí? Ñaùp: Vì theå laø phaùp, neân goïi laø phaùp trí. Hoûi: Theå cuûa trí khaùc cuõng laø phaùp, vì sao khoâng goïi laø phaùp trí? Ñaùp: Trí khaùc duø theå laø phaùp nhöng phaùp trí laø phaùp. Nhö möôøi taùm giôùi duø theå laø phaùp, theå cuûa möôøi hai nhaäp cuõng laø phaùp. Theå cuûa

baûy giaùc chi cuõng laø phaùp. Theå cuûa boán nieäm xöù cuõng laø phaùp, theå cuûa boán tònh baát hoaïi cuõng laø phaùp. Theå cuûa boán voâ ngaïi cuõng laø phaùp. Theå cuûa ba quy, ba ngoâi baùu cuõng laø phaùp, nhöng phaùp giôùi, phaùp nhaäp, Traïch phaùp, giaùc chi, nieäm phaùp, phaùp nieäm xöù, phaùp tònh baát hoaïi, phaùp voâ ngaïi, phaùp quy, phaùp baûo, ñeàu goïi laø Phaùp. Theå cuûa möôøi trí nhö theá tuy laø phaùp, nhöng chæ phaùp trí goïi laø Phaùp. Laïi nöõa, phaùp trí coù moät danh, trí coøn laïi coù hai danh. Phaùp trí laø teân chung, trí coøn laïi laø teân chung, khoâng chung, laáy teân khoâng chung ñeå noùi. Laïi nöõa, vì môùi bieát phaùp, neân goïi laø phaùp trí, veà sau bieát phaùp, neân goïi laø tyû trí. Laïi nöõa,

töông vôùi trí kia môùi ñöôïc tín phaùp, goïi laø phaùp trí. Veà sau, ñöôïc tin phaùp, goïi laø tyû trí. Laïi nöõa, vì hieän thaáy ôû trong phaùp, neân goïi laø phaùp trí, vì hieän sinh sau neân goïi laø tyû trí. Laïi nöõa, coõi Duïc thöôøng laø caùc phieàn naõo phi phaùp, nhö caùc phi phaùp phaãn, haän, sieåm, cuoáng, buoâng lung, haïi v.v... Phaùp naøo ñoái trò gaàn cuûa caùc phieàn naõo aáy? Ñoù laø phaùp trí. Vì coõi Saéc, coõi Voâ saéc khoâng coù phieàn naõo phi phaùp nhö cho neân goïi laø tyû trí. Laïi nöõa, neáu trí thuoäc veà saùu ñòa, thì trí duyeân vôùi saùu ñòa laø phaùp trí, neáu trí thuoäc veà chín ñòa, thì trí duyeân vôùi taùm ñòa laø tyû trí. Laïi nöõa, neáu trí thuoäc veà saùu ñòa duyeân nôi moät ñòa thì ñoù laø phaùp trí neáu trí thuoäc veà chín ñòa duyeân vôùi chín ñòa laø tyû trí. Laïi nöõa, neáu trí ñoái trò möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám, thì ñoù laø phaùp trí, neáu trí ñoái trò vôùi möôøi boán giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám, thì ñoù laø tyû trí. Laïi nöõa, neáu trí ñoái trò vôùi naêm aám thieän, baát thieän, voâ kyù, thì ñoù laø phaùp trí. Neáu trí ñoái trò vôùi naêm aám thieän, voâ kyù, töùc laø Tyû trí, neáu trí ñoái trò vôùi haønh vi phöôùc, phi phöôùc, baát ñoäng thì ñoù laø Phaùp trí, neáu trí ñoái trò vôùi haïnh phöôùc, baát ñoäng thì ñoù laø tyû trí. Laïi nöõa, neáu trí ñoái trò vôùi aùi ñoaøn thöïc, aùi daâm duïc, thì ñoù laø phaùp trí, neáu trí ñoái trò vôùi aùi ñònh ñoù laø tyû trí, thì vì sao goïi laø bieát trí tha taâm? Ñaùp: Vì bieát ñöôïc taâm ngöôøi, neân goïi laø trí bieát tha taâm. Hoûi: Cuõng bieát phaùp taâm sôû cuûa ngöôøi, vì sao chæ goïi laø trí bieát taâm ngöôøi khaùc?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 147

Ñaùp: Vì taâm troâng mong, neân taâm troâng mong cuûa haønh giaû nghó raèng: khieán ta bieát ñöôïc taâm ngöôøi, neáu bieát taâm ngöôøi dó nhieân cuõng bieát soá phaùp. Cuõng nhö coù ngöôøi nghó raèng naày: Khieán cho ta thaáy vua, neáu khi thaáy vua, thì cuõng thaáy ngöôøi haàu caän vua. Bieát ñöôïc taâm ngöôøi cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, phaùp naày do caùc vieäc, neân ñöôïc teân. Hoaëc do töï theå, hoaëc do ñoái trò, hoaëc do phöông tieän, hoaëc do töông öng, hoaëc do choã nöông, hoaëc do haønh, hoaëc do duyeân, hoaëc do haønh duyeân. Do töï theå: Nghóa laø nhö aám, nhö ñeá, nhö ñaúng trí. Do ñoái trò: Nhö phaùp trí, tyû trí. Neáu ñoái trò coõi Duïc, thì goïi laø phaùp trí. Neáu ñoái trò vôùi coõi Saéc, coõi Voâ saéc thì goïi laø tyû trí. Do phöông tieän: Nhö Khoâng xöù, Thöùc xöù, naêm hieän tam-muoäi, tha taâm trí. Do töông öng: Nhö kinh Baø-giaø-la noùi: Theá naøo laø phaùp laïc thoï? Ñaùp: Neáu phaùp töông öng vôùi laïc, thoï. Theá naøo laø phaùp khoå thoï? Ñaùp: Neáu phaùp töông öng vôùi khoå thoï. Theá naøo laø phaùp baát khoå, baát laïc thoï? Ñaùp: Neáu phaùp töông öng vôùi baát khoå, baát laïc thoï. Do choã nöông: Nhaõn thöùc cho ñeán YÙ thöùc. Neáu nöông vaøo nhaõn sinh thì goïi laø nhaõn thöùc. Cho ñeán nöông nôi yù sinh, goïi laø yù thöùc. Do haønh laø khoå trí, taäp trí. Vì sao? Vì haønh cuûa trí naày khoâng ñoàng maø duyeân ñoàng. Hoaëc do duyeân: Laø tam-muoäi nieäm xöù voâ töôùng. Do haønh duyeân: Laø dieät trí, ñaïo trí. Vì sao? Vì haønh kia khoâng ñoàng, duyeân cuõng khoâng ñoàng. Laïi nöõa, vì danh, nghóa thuø thaéng, neân trong nhoùm naày, theá naøo laø hôn heát? Taâm laø hôn. Ví nhö vua ñeán, quyeán thuoäc cuõng ñeán nhöng chæ noùi laø vua ñeán. Taâm kia cuõng theá.

Ngoaøi ra noùi roäng, nhö trong Kieàn-ñoä Taïp noùi veà lónh vöïc cuûa taâm. Vì sao goïi laø ñaúng trí? Ñaùp: Vì ngöôøi ñôøi ñoàng haønh trí naày, neân goïi laø ñaúng trí. Nhö phaùp nam, nöõ ñeán, ñi ngöôøi ñôøi hieän ñang thöïc haønh phaùp v.v... Hoûi: Cuõng duyeân vôùi phaùp ñeä nhaát nghóa, vì sao goïi laø theá trí? Ñaùp: Vì theo thöôøng, neân thöôøng duyeân vôùi theá phaùp, soá ít duyeân vôùi phaùp ñeä nhaát nghóa. Laïi nöõa, trí naày voâ töôùng cuûa ñeä nhaát nghóa, vì nhieàu ngöôøi goïi neân goïi laø theá trí. Gioáng nhö vua do nhieàu ngöôøi laäp, tuy chaúng phaûi

chuûng toäc vua, nhöng do nhieàu ngöôøi laäp neân, cuõng goïi laø vua. Theá trí kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, trí naày laø giaû danh. Vì sao? Vì taát caû ngöôøi, taát caû chuùng sinh, taát caû xöù ñeàu coù trí naày. Laïi nöõa, trí naày laø choã nöông cuûa ngöôøi ngu, laø nôi ñaët chaân cuûa keû ngu. Laïi nöõa, vì trí naày laø choã khaùc nhau, gioáng nhö ngöôøi khaùc nhau, Thöôïng toïa khaùc vôùi tieáng Duy na. Phaùi Luaän giaû noùi: Vì trí naày ñaõ bò voâ trí che laáp, neân goïi laø ñaúng trí, gioáng nhö vaät trong ñoà ñöïng, goïi laø vaät bò che ñaäy. Vì sao goïi laø khoå trí cho ñeán ñaïo trí? Ñaùp: Vì ñoái trò quyeát ñònh, vì choã duyeân quyeát ñònh, cho ñeán ñaïo trí cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì xöù sôû quyeát ñònh, vì ñoái trò quyeát ñònh, goïi laø khoå trí, cho ñeán ñaïo trí. Laïi nöõa, vì boán haønh nhö haønh khoå, neân goïi laø khoå trí, cho ñeán boán haønh nhö haønh ñaïo, neân goïi laø ñaïo trí. Hoûi: Neáu tueä höõu laäu, laø boán haønh nhö haønh khoå, cho ñeán boán haønh nhö haønh ñaïo, laø khoå trí, cho ñeán ñaïo trí? Ñaùp: Neáu boán haønh nhö haønh khoå, boán haønh nhö haønh ñaïo, ñoái vôùi ñeá coù quyeát ñònh: Goïi laø khoå trí, ñaïo trí. Tueä höõu laäu thieän tuy laø boán haønh nhö haønh khoå, cho ñeán boán haønh nhö haønh ñaïo, nhöng vì khoâng quyeát ñònh ñoái vôùi ñeá, neân khoâng goïi laø khoå trí, cho ñeán ñaïo trí. Laïi nöõa, neáu laø boán haønh nhö haønh khoå, cho ñeán boán haønh nhö haønh ñaïo thì phieàn naõo laïi sinh. Laïi nöõa, neáu boán haønh nhö haønh khoå, taäp, dieät, ñaïo, thaáy khoâng trôû laïi, goïi laø khoâng thaáy, bieát khoâng trôû laïi, goïi laø khoâng bieát. Lónh vöïc ñaõ ñöôïc quyeát ñònh, khoâng bò voâ tri, do döï taø kieán che laáp. Tueä höõu laäu thieän duø laø boán haønh nhö haønh khoå v.v... nhöng thaáy laïi khoâng thaáy, bieát laïi khoâng bieát, laïi bò voâ minh, do döï taø kieán, che laáp. Laïi nöõa, neáu boán haønh nhö haønh khoå v.v... coù theå toån bôùt, bò huûy hoaïi, taát nhieân ñoái vôùi höõu laø khoå trí, cho ñeán ñaïo trí.Tueä höõu laäu thieän duø laø boán haønh nhö haønh khoå cho ñeán boán haønh nhö haønh ñaïo, nhöng vaãn ñöôïc taêng tröôûng, nuoâi lôùn nôi caùc tröôøng hôïp khaùc? Ñaùp: Nhö ñaõ noùi roäng trong Kieàn-ñoä Taïp. Laïi nöõa, neáu boán haønh nhö haønh khoå v.v... khoâng laø boán haønh nhö haønh taäp, dieät, ñaïo laø khoå trí. Neáu boán haønh nhö haønh taäp v.v... khoâng laø boán haønh nhö haønh khoå, dieät, ñaïo v.v... laø taäp trí. Neáu boán haønh nhö

haønh Dieät v.v... khoâng laø boán haønh nhö haønh khoå, taäp, ñaïo laø dieät trí. Neáu boán haønh nhö haønh ñaïo khoâng laø boán haønh nhö haønh khoå, taäp, dieät

v.v... laø ñaïo trí. Tueä höõu laäu thieän: neáu boán haønh nhö haønh khoå v.v..., cuõng laø boán haønh nhö haønh taäp, dieät, ñaïo. Hoaëc haønh cuûa haønh khoå, cuõng laø haønh cuûa haønh taäp, hoaëc haønh cuûa haønh khoå cuõng laø haønh cuûa haønh dieät, hoaëc haønh cuûa haønh khoå, cuõng laø haønh cuûa haønh ñaïo. Hoaëc laø haønh cuûa haønh taäp, cuõng laø haønh cuûa haønh dieät. Hoaëc haønh cuûa haønh taäp, cuõng laø haønh cuûa haønh ñaïo. Hoaëc haønh cuûa haønh dieät, cuõng laø haønh cuûa haønh ñaïo. Hoaëc haønh cuûa haønh khoå cuõng laø haønh cuûa haønh taäp, haønh dieät. Hoaëc haønh cuûa haønh khoå, cuõng laø haønh cuûa haønh taäp, haønh cuûa haønh ñaïo. Hoaëc haønh cuûa haønh khoå, cuõng laø haønh cuûa haønh dieät, haønh ñaïo, hoaëc haønh cuûa haønh taäp, cuõng laø haønh cuûa haønh dieät, haønh ñaïo. Hoaëc haønh cuûa haønh khoå, cuõng laø haønh cuûa haønh taäp, haønh dieät, haønh ñaïo. Luùc haønh nôi haønh nhö theá, neân noùi laø khoå trí, cho ñeán noùi laø ñaïo trí. Laïi nöõa, neáu boán haønh nhö haønh khoå, taäp, dieät, ñaïo khoâng ñoàng moät leä thuoäc cuûa khoå, taäp. Tueä höõu laäu thieän duø laø boán haønh nhö haønh khoå, taäp, dieät, ñaïo, nhöng ñeàu ñoàng moät leä thuoäc cuûa khoå, taäp. Hoûi: Dieät, ñaïo khoâng ñoàng moät leä thuoäc, vì sao khoâng laäp dieät trí, ñaïo trí? Ñaùp: Vì baét ñaàu khoâng laäp ôû giöõa, neân cuõng khoâng laäp ôû giöõa. Giôùi, laø trí tha taâm. Höõu laäu laø leä thuoäc coõi Saéc. Voâ laäu laø khoâng leä thuoäc. Ñaúng trí laø leä thuoäc ba coõi, caùc trí khaùc laø khoâng leä thuoäc. Ñòa: Phaùp trí ôû saùu ñòa: Vò chí, Trung gian vaø boán thieàn caên baûn. Tyû trí ôû chín ñòa, treân noùi saùu ñòa, ba ñòa Voâ saéc, töø ñòa Phi töôûng, Phi phi töôûng. Trí tha taâm ñòa boán thieàn caên baûn, Ñaúng trí ôû möôøi moät ñòa. Ñòa Vò chí, trung gian, boán thieàn caên baûn cuûa coõi Duïc, boán ñòa Voâ saéc phaàn coøn laïi neáu laø phaùp trí thì phaàn ôû saùu ñòa, neáu laø tyû trí thì phaàn ôû chín ñòa. Thaân sôû y: Phaùp trí nöông thaân coõi Duïc. Tha taâm trí nöông thaân coõi Duïc, coõi Saéc. Tyû trí, ñaúng trí döïa vaøo thaân ba coõi. Trí khaùc, neáu laø phaàn phaùp trí, thì seõ döïa vaøo thaân coõi Duïc, neáu laø phaàn tyû trí, thì seõ nöông vaøo thaân ba coõi. Haønh: Phaùp trí, tyû trí thöïc haønh möôøi saùu haønh. Tha taâm trí neáu voâ laäu, laø boán haønh nhö haønh ñaïo, höõu laäu thì haønh khoâng haønh v.v... Ñaúng trí haønh möôøi saùu haønh. Cuõng coù khoâng haønh chaúng haønh: Khoå trí haønh boán haønh nhö khoå v.v..., taäp trí haønh boán haønh nhö taäp v.v..., dieät trí haønh boán haønh nhö dieät v.v..., ñaïo trí haønh boán haønh nhö ñaïo.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 150

Duyeân: Phaùp trí, tyû trí duyeân vôùi boán ñeá. Tha taâm trí duyeân phaùp taâm, taâm sôû. Ñaúng trí duyeân vôùi taát caû phaùp. Khoå trí duyeân vôùi khoå ñeá, taäp trí duyeân taäp ñeá, dieät trí duyeân vôùi dieät ñeá, ñaïo trí duyeân vôùi ñaïo ñeá. Nieäm xöù: Tha taâm trí laø ba nieäm xöù, töø thaân nieäm xöù. Dieät trí laø phaùp nieäm xöù, trí coøn laïi laø boán nieäm xöù. Trí: Töùc trí. Tam-muoäi: Phaùp trí, tyû trí, ñi chung vôùi ba tam-muoäi. Tha taâm trí neáu voâ laäu, thì seõ ñi chung vôùi ñaïo tam-muoäi Voâ nguyeän, höõu laäu thì khoâng ñi chung vôùi tam-muoäi. Ñaúng trí khoâng ñi chung vôùi tam-muoäi. Khoå trí ñi chung vôùi ba tam-muoäi. Taäp trí cuøng coù vôùi taäp tam-muoäi Voâ nguyeän. Dieät trí cuøng coù vôùi tam-muoäi Voâ

töôùng. Ñaïo trí ñi chung vôùi ñaïo tam-muoäi Voâ nguyeän. Caên: Ñaúng trí töông öng vôùi naêm caên. Trí khaùc, toùm laïi, töông öng vôùi ba caên. Quaù khöù, vò lai, hieän taïi: laø ba ñôøi. duyeân vôùi ba ñôøi vaø chaúng phaûi ñôøi: Phaùp trí, tyû trí, Ñaúng trí duyeân vôùi ba ñôøi, cuõng duyeân vôùi phaùp chaúng phaûi ñôøi. Tha taâm trí quaù khöù, nghóa laø duyeân vôùi quaù khöù, hieän taïi nghóa laø duyeân vôùi hieän taïi, vò lai thì baát sinh, nghóa laø duyeân vôùi ba ñôøi, taát sinh nghóa laø duyeân vôùi vò lai. Dieät trí duyeân vôùi phaùp chaúng phaûi ñôøi, trí coøn laïi duyeân vôùi ba ñôøi. Thieän, baát thieän, voâ kyù: Ñaúng trí laø ba thöù, trí coøn laïi laø thieän. Duyeân thieän, baát thieän, voâ kyù: Tyû trí duyeân thieän, voâ kyù. Dieät trí, ñaïo trí duyeân thieän, trí coøn laïi duyeân ba thöù. Laø leä thuoäc ba coõi vaø khoâng leä thuoäc: Tha taâm trí höõu laäu laø leä thuoäc coõi Saéc, coõi Voâ laäu laø khoâng leä thuoäc. Ñaúng trí laø leä thuoäc ba coõi, trí coøn laïi laø khoâng leä thuoäc. Duyeân leä thuoäc khoâng leä thuoäc ba coõi,: Phaùp trí duyeân leä thuoäc coõi Duïc vaø khoâng leä thuoäc. Tyû trí duyeân leä thuoäc coõi Saéc, coõi Voâ saéc vaø khoâng leä thuoäc. Trí tha taâm duyeân leä thuoäc coõi Duïc, coõi Saéc vaø khoâng leä thuoäc. Ñaúng trí duyeân leä thuoäc ba coõi vaø khoâng leä thuoäc. Khoå trí, Taäp trí duyeân ba coõi. Dieät trí, ñaïo trí duyeân khoâng leä thuoäc. Laø Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: Trí tha taâm laø ba thöù, ñaúng trí laø Phi hoïc Phi Voâ hoïc. Trí coøn laïi laø Hoïc, Voâ hoïc, Duyeân Hoïc, Voâ hoïc, Phi hoïc Phi Voâ hoïc: Phaùp trí, tyû trí, ñaúng trí, tha taâm trí duyeân ba thöù, khoå, taäp, dieät trí duyeân Phi hoïc Phi Voâ hoïc, ñaïo trí duyeân Hoïc, Voâ hoïc. Laø kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt: Tha taâm trí höõu laäu, laø tu

ñaïo döùt töø, voâ laäu laø khoâng döùt töø. Ñaúng trí laø kieán ñaïo, tu ñaïo döùt. Trí coøn laïi laø khoâng döùt. Duyeân kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt, khoâng döùt: Phaùp trí, tyû trí, tha taâm trí, ñaúng trí duyeân vôùi ba thöù. Khoå trí, taäp trí duyeân vôùi kieán ñaïo döùt, tu ñaïo döùt. Dieät trí, ñaïo trí duyeân vôùi khoâng döùt. Duyeân danh, duyeân nghóa: Phaùp trí, tyû trí, ñaúng trí, khoå trí, taäp trí duyeân danh, duyeân nghóa. Trí coøn laïi duyeân nghóa. Duyeân nôi thaân mình, thaân ngöôøi, chaúng phaûi thaân: Phaùp trí, tyû trí, ñaúng trí duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi vaø chaúng phaûi thaân. Trí tha taâm duyeân vôùi thaân ngöôøi. Khoå trí, taäp trí, ñaïo trí duyeân vôùi thaân mình, thaân ngöôøi, dieät trí duyeân chaúng phaûi thaân. Neáu khoå trí thì haønh haønh khoå chaêng? Neáu haønh haønh khoå laø khoå trí phaûi chaêng? Ñaùp: Hoaëc laø khoå trí chaúng phaûi haønh haønh khoå, cho ñeán noùi roäng thaønh boán tröôøng hôïp: 1. Laø khoå trí, chaúng phaûi haønh haønh khoå, Khoå trí haønh haønh voâ thöôøng, haønh khoâng, haønh voâ ngaõ. 2. Haønh haønh khoå, chaúng phaûi khoå trí: Haønh haønh khoå, laø phaùp töông öng cuûa khoå trí. 3. Laø khoå trí cuõng haønh haønh khoå: Khoå trí haønh haønh khoå. 4. Chaúng phaûi khoå trí, chaúng phaûi haønh haønh khoå: Khoå töùc nhaän laáy chuûng taùnh naày, nghóa haønh haønh voâ thöôøng, haønh khoâng haønh voâ ngaõ, phaùp töông öng cuûa khoå trí. Neáu khoâng töùc nhaän laáy chuûng taùnh naày, thì seõ loaïi tröø ngaàn aáy vieäc treân. Ñaõ haønh haønh khoå, seõ haønh haønh khoå,

cuõng noùi gioáng nhö theá. Nhö haønh khoå coù ba thöù, boán tröôøng hôïp, haønh voâ thöôøng, haønh khoâng, haønh voâ ngaõ cuõng coù ba thöù, boán tröôøng hôïp. Nhö khoå trí coù möôøi hai thöù boán tröôøng hôïp: Taäp trí, dieät trí, ñaïo trí, ñeàu coù möôøi hai thöù boán tröôøng hôïp, hôïp thaønh boán möôi taùm thöù boán tröôøng hôïp. Vì coù boán vieäc neân goïi laø phaùp trí: 1. Vì môùi bieát phaùp. 2. Vì hieän thaáy phaùp. 3. Thaät trí. 4. Xaû trí. Coù boán vieäc neân goïi laø tyû trí: 1. Do nhaân so saùnh töôùng maø bieát quaû. 2. Do quaû so saùnh töôùng maø bieát nhaân.

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 152

3. Do haønh cuûa thaân, mieäng, so vôùi töôùng maø bieát taâm.

4. Do choã noùi, so saùnh töôùng maø bieát.

Phaät coù boán vieäc, ñöôïc goïi laø tha taâm trí: Nhaân thöù lôùp, duyeân, oai theá. Nhö trí naày coù boán vieäc, sôû duyeân cuûa trí cuõng coù boán vieäc, goïi laø nhaân thöù lôùp, duyeân, oai theá.

Coù boán vieäc goïi laø ñaúng trí:

1. Do danh baèng nhau.

2. Do troùi buoäc baèng nhau.

3. Do giaû baèng nhau.

4. Do ñaém nhieãm baèng nhau.

Coù boán vieäc, goïi laø khoå:

1. Do noùng naûy, böïc boäi.

2. Do sinh.

3. Do söï thoï cuûa thaân.

4. Do cheát.

Neáu trí haønh boán vieäc naày, goïi laø khoå trí.

Coù boán vieäc, goïi laø taäp:

1. Do nghieäp.

2. Do phieàn naõo.

3. Do aùi.

4. Do voâ minh.

Neáu trí haønh boán vieäc naày, goïi laø taäp trí.

Coù boán vieäc goïi laø dieät:

1. Quaû Sa-moân ñaàu döùt töø ba kieát.

2. Quaû thöù hai döùt töø ba kieát laøm moûng aùi, giaän, si.

3. Quaû thöù ba, döùt töø naêm kieát phaàn döôùi.

4. Quaû thöù tö, döùt töø taát caû kieát.

Neáu trí haønh boán haønh naày, laø dieät trí.

Coù boán vieäc goïi laø ñaïo:

1. Töø thöù taùm cho ñeán coù caùc choã taïo taùc cuûa taát caû baäc Höõu Hoïc.

2. Haøng phuïc keû thuø.

3. Quaùn vieäc ñeå laøm.
4. Laäu döùt gaàn heát.
Neáu trí haønh boán haønh naày, goïi laø ñaïo trí.
Coù boán vieäc, goïi laø taän trí:
1. Chaúng goàm nhieáp kieán.
2. Chaúng haønh khoâng.
3. Tröø Trí tha taâm.
SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 153

4. Phöông tieän chaäm, hoaõn. Coù boán vieäc, goïi laø trí voâ sinh: 1. Bieát nhaân. 2. Bieát quaû. 3. Bieát thaân mình. 4. Do ngöôøi. Möôøi trí leõ ra noùi moät trí, laø phaùp trí. Chaúng phaûi trí nhö phaùp, do theå laø phaùp. Möôøi trí leõ ra noùi moät trí, laø trí quyeát ñònh. Vì sao? Vì nghóa quyeát ñònh laø trí. Möôøi trí neân noùi moät trí, ñoù laø söï nhaän bieát cuûa trí, cuõng laø moät trí. Nghóa laø choã nhaän bieát xeùt kyõ veà söï sanh töû, ñaém nhieãm thaät söï. Möôøi trí leõ ra noùi moät trí: Laø ñaïo trí thuoäc veà ñaïo ñeá. Möôøi trí leõ ra noùi moät trí: Laø nguyeän trí, do laøm vieân maõn caùc nguyeän. Möôøi trí leõ ra noùi moät trí, ñoù laø taän trí: Döùt heát caùc phieàn naõo, vì coù theå ñöôïc trong thaân. Möôøi trí leõ ra noùi moät trí, ñoù laø trí voâ sinh, vì khoâng trôû laïi. Ba tam-muoäi: Khoâng, voâ nguyeän, voâ töôùng, neân noùi moät tammuoäi, nhö ñònh trong phaùp taâm sôû. Nhö ñònh caên, ñònh löïc, ñònh giaùc chi, chaùnh ñònh. Neân noùi hai tam-muoäi: Höõu laäu, voâ laäu, bò raøng buoäc, giaûi thoaùt. Neân noùi boán tam-muoäi: leä thuoäc coõi Duïc, leä thuoäc coõi Saéc, leä thuoäc coõi Voâ saéc vaø khoâng leä thuoäc. Neân noùi naêm tam-muoäi: leä thuoäc coõi Duïc, leä thuoäc coõi Saéc, leä thuoäc coõi Voâ saéc, Hoïc, Voâ hoïc. Neáu do ôû thaân, neáu do saùt-na, thì seõ coù Voâ löôïng tam-muoäi. Theá naøo laø Ñöùc Theá toân ñoái vôùi moät tam-muoäi, Voâ löôïng tammuoäi, laäp ra ba tam-muoäi? Ñaùp: Vì ba söï: 1. Do ñoái trò. 2. Do taâm troâng mong. 3. Do choã duyeân. Ñoái trò: Laø tam-muoäi Khoâng, tam-muoäi Khoâng laø ñoái trò gaàn cuûa thaân kieán. Thaân kieán haønh nôi haønh cuûa ngaõ, haønh cuûa ngaõ sôû. Haønh cuûa tam-muoäi Khoâng laø haønh khoâng, haønh voâ ngaõ. Hoûi: duøng haønh naøo ñeå ñoái trò haønh naøo?

SOÁ 1546 - LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA - Quyeån 45 154

Ñaùp: Duøng haønh voâ ngaõ ñeå ñoái trò vôùi haønh ngaõ. Duøng haønh khoâng ñeå ñoái trò vôùi haønh cuûa ngaõ sôû. Laïi nöõa, haønh voâ ngaõ ñoái trò vôùi haønh cuûa naêm ngaõ kieán. Haønh khoâng ñoái trò vôùi möôøi laêm haønh cuûa ngaõ sôû kieán (kieán chaáp cuûa ngaõ sôû). Laïi nöõa, haønh voâ ngaõ ñoái trò vôùi kieán cuûa mình. Haønh khoâng ñoái trò vôùi choã thaáy cuûa mình. Laïi nöõa, haønh voâ ngaõ ñoái trò vôùi aùi cuûa ngaõ kieán. Haønh khoâng ñoái trò vôùi aùi cuûa ngaõ sôû kieán. Laïi nöõa, aám chaúng phaûi ngaõ laø haønh voâ ngaõ. Voâ ngaõ trong aám laø haïnh khoâng. Laïi nöõa, maét chaúng phaûi ngaõ laø haønh voâ ngaõ. Trong maét voâ ngaõ laø haønh khoâng, cho ñeán yù cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, taùnh khoâng laø haønh voâ ngaõ, khoâng coù sôû haønh khoâng laø haønh khoâng. Taâm troâng

mong: Laø voâ nguyeän, taâm troâng mong khoâng nguyeän nôi höõu, neân goïi laø voâ nguyeän. Hoûi: Taâm troâng mong cuõng khoâng nguyeän nôi ñaïo chaêng? Ñaùp: Khoâng neân ñaët ra caâu hoûi naày, vì cuõng khoâng laø taâm troâng mong, khoâng nguyeän nôi ñaïo. Nhöng khoâng nguyeän nôi Ñaïo, töï coù lyù do. Thaùnh ñaïo duø chaúng thaät coù, nhöng döïa vaøo caùi coù, taâm troâng mong cuûa haønh giaû khoâng nguyeän ôû aám, nhöng Thaùnh ñaïo döïa vaøo aám, khoâng nguyeän ôû ñôøi, nhöng Thaùnh ñaïo döïa vaøo ñôøi, khoâng nguyeän ôû khoå, nhöng Thaùnh ñaïo vaãn noái tieáp vôùi khoå. Hoûi: Neáu vaäy thì vì sao baäc Thaùnh tu ñaïo? Ñaùp: Vì muoán ñeán Nieát-baøn. Ngöôøi tu haønh nghó raèng: Tröø Thaùnh ñaïo, coøn coù phöông tieän ñaït ñeán Nieát-baøn hay chaêng? Bieát laø khoâng coù, do vaäy, muoán ñeán Nieát-baøn neân tu ñaïo. Choã duyeân: laø duyeân vôùi voâ töôùng. Vì khoâng coù phaùp cuûa möôøi töôùng, neân laø voâ töôùng. Möôøi töôùng nghóa laø caùc töôùng: Saéc, thanh, höông vò, xuùc, nam, nöõ, vaø ba töôùng höõu vi. Laïi nöõa, aám laø töôùng. Vì kia duyeân vôùi aám dieät, neân laø voâ töôùng. Ñôøi laø töôùng. Tröôùc, sau laø töôùng. Haï, trung, thöôïng laø töôùng. Haønh giaû voâ duyeân vôùi ñôøi, voâ duyeân tröôùc, sau, voâ duyeân döôùi, giöõa, treân, neân laø voâ töôùng. Laïi coù thuyeát noùi: Ba tam-muoäi cuõng laø haønh nôi haønh: tam- muoäi Khoâng haønh hai haønh, ñoù laø haønh khoâng vaø voâ ngaõ. Tam- muoäi Voâ nguyeän haønh möôøi haønh laø taùm haønh cuûa taäp, ñaïo vaø haønh voâ thöôøng,

khoå, tam-muoäi Voâ töôùng haønh boán haønh laø: boán haønh nhö dieät. Laïi coù thuyeát noùi: Ba tam-muoäi laø ñoái trò: tam-muoäi Khoâng laø ñoái trò gaàn veà thaân kieán. tam-muoäi Voâ nguyeän laø ñoái trò gaàn veà giôùi thuû. tam-muoäi Voâ töôùng laø ñoái trò gaàn veà nghi. Luaän Thi Thieát noùi: tam- muoäi Khoâng laø khoâng, chaúng phaûi voâ nguyeän. Tam-muoäi Voâ töôùng, voâ nguyeän, laø voâ nguyeän, chaúng phaûi khoâng. Tam-muoäi Voâ töôùng, voâ töôùng laø voâ töôùng, chaúng phaûi khoâng, voâ nguyeän. Vì sao? Vì choã haønh cuûa tam-muoäi Khoâng chaúng phaûi voâ nguyeän, voâ töôùng. Voâ nguyeän, voâ töôùng cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, noùi tam-muoäi Khoâng laø voâ nguyeän, voâ nguyeän laø tam- muoäi Khoâng. Voâ töôùng, töùc laø voâ töôùng, chaúng phaûi khoâng chaúng phaûi voâ nguyeän. Hoûi: Vì sao hai tam-muoäi ñoàng moät theå, coøn moät tam-muoäi laïi khaùc theå? Ñaùp: Vì hai tam-muoäi naày ñöôïc cuøng luùc, ñoái trò moät thöù phaùp. Cuøng luùc ñaït ñöôïc: Neáu döïa vaøo tam-muoäi Khoâng, thì ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Trong khoaûnh khaéc boán taâm cuûa kieán khoå, seõ tu tam-muoäi Voâ nguyeän ôû vò lai. Neáu döïa vaøo tam-muoäi Voâ nguyeän, thì seõ ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, trong khoaûnh khaéc boán taâm kieán khoå, seõ tu tam-muoäi Khoâng ôû vò lai. Tu ñoái trò moät thöù phaùp: Hai tam-muoäi naày ñeàu ñoái trò phaùp do thaáy khoå maø döùt tröø. Laïi nöõa, noùi tam-muoäi Khoâng laø khoâng, voâ nguyeän, voâ töôùng. Theá naøo laø khoâng? Töùc trong ñaây khoâng coù thöôøng, khoâng bieán ñoåi, khoâng, voâ ngaõ, voâ ngaõ sôû. Theá naøo laø voâ nguyeän? Tam-muoäi naày khoâng nguyeän ñoái vôùi aùi, khoâng nguyeän ñoái vôùi giaän, khoâng nguyeän ñoái vôùi si, khoâng nguyeän höõu vò lai. Theá naøo laø voâ töôùng?

Ñaùp: Vì tam-muoäi naày khoâng coù saéc, thanh, höông, vò, xuùc, neân laø voâ töôùng. Voâ nguyeän laø voâ nguyeän, cuõng laø khoâng, cuõng laø voâ töôùng. Theá naøo laø voâ nguyeän? Tam-muoäi naày khoâng nguyeän ñoái vôùi aùi, giaän, si, khoâng nguyeän ñoái vôùi höõu vò lai. Theá naøo laø khoâng? Tam-muoäi naày laø khoâng, chaúng coù thöôøng, cho ñeán voâ ngaõ, voâ ngaõ sôû. Theá naøo laø voâ töôùng? Vì tam-muoäi naày voâ töôùng saéc, cho ñeán töôùng xuùc.

Tam-muoäi Voâ töôùng laø voâ töôùng, laø khoâng, laø voâ nguyeän. Theá naøo laø voâ töôùng? Vì tam-muoäi naày voâ töôùng saéc, cho ñeán voâ töôùng xuùc. Khoâng laø sao? Tam-muoäi naày khoâng coù thöôøng, cho ñeán khoâng ngaõ, khoâng ngaõ sôû. Voâ nguyeän laø sao? Tam-muoäi naày khoâng nguyeän ñoái vôùi aùi, cho ñeán noùi roäng. Ñaây laø theå taùnh cuûa tam-muoäi cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi veà theå taùnh, nay seõ noùi veà lyù do: Hoûi: Vì sao goïi laø tam-muoäi? Tam-muoäi laø nghóa gì? Ñaùp: Vì ba söï, neân goïi laø tam-muoäi: 1. Do chaùnh. 2. Do goàm nhieáp. 3. Do noái tieáp. Do chaùnh: Töø voâ thæ ñeán nay caùc haønh vi aùc, phieàn naõo, taø kieán ñieân ñaûo ñaõ laøm cho phaùp taâm, taâm sôû bò nhieãu loaïn, vì theá khieán cho ngöôøi ngay thaúng ñeàu laø naêng löïc cuûa tam-muoäi. Do goàm nhieáp: Töø voâ thæ ñeán nay taâm phaùp taâm sôû bò taùn loaïn ôû trong saéc, thanh, höông, vò, xuùc, phaùp, do ñoù caàn goàm nhieáp khoâng ñeå taùn loaïn, truï trong moät duyeân, ñeàu laø naêng löïc cuûa tam-muoäi. Do noái tieáp nhau: nghóa laø phaùp taâm, taâm sôû, sinh leân ñònh Voâ saéc, theo thöù lôùp laø taâm thieän, thöù lôùp sinh taâm nhieãm oâ, voâ kyù. Taâm nhieãm oâ theo thöù lôùp sinh taâm thieän, taâm voâ kyù, Taâm voâ kyù theo thöù lôùp sinh taâm thieän, taâm nhieãm oâ, do ñoù coù theå boû hai thöù taâm, chæ khieán cho taâm thieän noái tieáp, ñeàu laø naêng cuûa tam-muoäi.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.